POLITISK KRONIK

UDLANDET

April 1958

1. – Spanien går ind på at overdrage suveræniteten over Spansk Sydmarokko til Marokko.
2. – Præsident Eisenhower opfordrer kongressen til at oprette et civilt organ for udforskning af verdensrummet.

Det græske parlament opløses efter vedtagelse af en ny valglov (se 2/3), der favoriserer de store partier.

Fra Djakarta meldes, at indonesiske regeringstropper er gået i land på Celebes for at bekæmpe oprørerne dér. – 8. Indonesien anmoder om tilladelse til at købe våben for 120 mill $ i U. S. A., idet man lover, at våbnene ikke vil blive anvendt mod oprørerne. Forinden er det meddelt, at man har sluttet aftale om køb af våben i Polen, Tjekoslovakiet og Jugoslavien. – 17. melder Djakartaregeringen, at regeringstropper har indtaget oprørernes hovedstad Padang på Sumatra.
2.–9. – En russisk delegation under ledelse af Khrushchev aflægger besøg i Ungarn.

3. – Præsident Eisenhower foreslår i et budskab til kongressen en reform af forsvarets ledelse, hvorved forsvarsministerens stilling styrkes, bl. a. gennem større indflydelse på fordelingen af de militære bevillinger.

FN's mægler i Kashmirstriden, dr. Frank Graham, forelægger en rapport om sit arbejde for sikkerhedsrådet. Han har foreslået en ordning, hvorefter Pakistan skulle trække sine tropper tilbage fra Kashmir og en FN-styrke besætte den nuværende demarkationslinje. Forslaget er afvist af Indien, der også har afvist et tilbud fra Pakistan om at trække sine tropper tilbage, hvis Indien gjorde det samme.

I Cuba beordrer præsident Batista drastiske foranstaltninger mod den af oprørslederen Fidel Castro bebudede generalstrejke. – 5. meddeler hærledelsen, at oprørernes hovedgruppe i Sierra Maestra-området i provinsen Oriente er isoleret og søger at flygte. – 9. kommer det til kampe i Havanna, hvor oprørerne en overgang besætter radiostationen. – 10. er der ro i Havanna, men generalstrejke og uroligheder i Santiago.

4. – I budskaber til præsident Eisenhower, premierminister Macmillan m. fl. opfordrer Khrushchev U. S. A. og Storbritannien til at følge Sovjetunionens eksempel og indstille kærnevåbenforsøgene. I modsat fald må Sovjetunionen forbeholde sig at genoptage forsøgene. – 8. Præsident Eisenhower svarer, at det egentlige problem ikke er forsøgene, men selve kærnevåbnenes eksistens, og minder om sit forslag om, at spaltelige stoffer kun må anvendes til fredelige formål. Han foreslår, at eksperter straks tager fat på en teknisk undersøgelse af, hvilke foranstaltninger der er nødvendige for at kontrollere, at en overenskomst om standsning af forsøgene overholdes. – 9. Eisenhower udtaler, at han er

rede til at overveje ensidig indstilling af kærnevåbenforsøgene under forudsætning af, at de forestående forsøg i Stillehavet giver et tilfredsstillende resultat. – 22. hævder Khrushchev i sit svar til Eisenhower, at det ikke er umagen værd at indlede tekniske undersøgelser, før der foreligger en politisk overenskomst. – 28. Eisenhower fastholder, at tekniske undersøgelser vil gøre det lettere at opnå en overenskomst. Som indledning til en ny forsøgsserie bringes en engelsk brintbombe til eksplosion over Stillehavet.

6. – Premierminister Dom Mintoff erklærer, at Malta vil kræve uafhængighed, hvis Storbritannien ikke foroger den finansielle støtte. – 21. Den maltesiske regering demissionerer. Mintoff udtaler, at regeringen som følge af Storbritanniens holdning ikke længere vil tage ansvaret for opretholdelse af ro og orden. – 23. afslår oppositionens leder, dr. Borg Olivier, at danne regering. – 24. Maltas guvernør, Robert Laycock, erklærer, at han ikke har anden udvej end at overtage kontrollen med forvaltningen, opløse den lovgivende forsamling og udskrive valg. – 30. Der indføres undtagelsestilstand på Malta.

8. – 42 stortingsmænd af arbejderpartiet er medunderskrivere på en resolution, der kræver, at Norge ved de forestående forsvars- og udenrigsministermøder i NATO skal nedlægge veto mod vesttysk atomoprustning. – 10. Den norske regering beslutter ikke at foretage sig noget i anledning af resolutionen, idet spørgsmålet om placeringen af kærnevåben og mellemdistanceraketter (se 19/12 1957) ikke er aktuelt. – 15. Arbejderpartiets stortingsgruppe vedtager med alle stemmer mod 1 en udtalelse, hvori man erklærer sig for tilhænger af fortsat samarbejde i NATO. – 16. Udenrigsminister Halvard Lange udtaler i stortinget, at et norsk veto vil betyde, at Norge stiller sig uden for NATO-samarbejdet.

10. – Udenrigsminister Pineau erklærer i nationalforsamlingens udenrigspolitiske udvalg, at en overenskomst med Tunis vedrørende Bizerte, flyvepladserne i Tunis og de franske borgeres sikkerhed synes mulig, men præsident Bourguiba har nægtet at gå med til nogen grænsekontrol. – 12. Den franske regering beslutter at optage direkte forhandlinger med Tunis på det grundlag, der er skabt ved den engelsk-amerikanske mægling, d. v. s. uden at Tunis på forhånd har givet sit samtykke til en kontrol af grænsen mellem Algier og Tunis, hvilket Frankrig hidtil har krævet. – 15. Nationalforsamlingen forkaster regeringens Tunispolitik med 321 stemmer (kommunister, Poujadister, socialrepublikanere og højre) mod 251 (socialister, folkerepublikanere og de fleste radikale), hvorefter Gaillard indgiver sin afskedsbegæring. – 22. Georges Bidault (folkerepublikaner) opgiver at danne regering, efter at hans eget parti har nægtet ham sin støtte. – 28. René Pleven (den demokratiske og socialistiske modstandsunion) erklærer sig villig til at forsøge at danne regering.

Argentina afbryder den diplomatiske forbindelse med den dominikanske republik, fordi denne tillader Perón (se 2/1 ff.) at drive politisk virksomhed rettet mod styret i Argentina.

11. – Sovjetunionen accepterer vestmagternes forslag af 31/3 (se Ø. og P. p. 110–111) og erklærer sig rede til at påbegynde forhandlinger i Moskva 17/4. Man vil ikke modsætte sig, at udenrigsministermødet, der bør afholdes senest i midten af maj, evt. drøfter nogle af de spørgsmål, som det er hensigten at sætte på dagsordenen for en topkonference, men spørgsmålet om afholdelsen af en sådan konference kan ikke gøres afhængigt af, om udenrigsministermødet kommer til det ene eller det andet resultat. – 16. Vestmagterne konstaterer, at uenigheden om omfanget og karakteren af forberedelserne til en topkonference stadig består, men erklærer, at vestmagternes ambassadører i Moskva står til det russiske udenrigsministeriums disposition 17/4. – 17. modtager udenrigsminister Gromyko den amerikan-

ske ambassadør og dagen efter den engelske og den franske ambassadør hver for sig. – 24. protesterer vestmagterne mod denne fremgangsmåde og kræver, at Gromyko skal modtage ambassadørerne samtidigt til fælles drøftelser. – 26. Gromyko stiller som betingelse for at gå med hertil, at også Polens og Tjekoslovakiets ambassadører deltager i forhandlingerne.

16. – Ved underhusvalget i den sydafrikanske union får nationalisterne 103 mandater (96 ved opløsningen), det forenede parti 53 (52), arbejderpartiet 0 (4), uafhængige 0 (4). I 24 valgkredse vælges et medlem af det forenede parti uden modkandidat, i de øvrige 132 får nationalisterne 647.000 stemmer, det forenede parti 504.000 stemmer og andre partier og kandidater en halv snes tusinde stemmer. Lederen af det forenede parti, de Villiers Graaff, og lederen af partiet i Transvaal, Marais Steyn, opnår ikke valg. I 1953 deltog de farvede i Kapprovinsen i valget, men er nu opført på særlige valglister og har 3/4 valgt 4 (hvide) repræsentanter, der alle tilhører det forenede parti. Desuden har de indfødte i Kapprovinsen 3 hvide repræsentanter, nemlig 2 liberale og 1 uafhængig.

14. – Forbundsregeringen erklærer, at folkeafstemning om de vesttyske styrkers bevæbning med kærnevåben vil være i strid med grundloven. Regeringen og det kristeligt-sociale parti meddeler, at de vil iværksætte en modoffensiv mod socialdemokraternes kampagne mod bevæbning med kærnevåben. – 25. Ved forbundsdagens 1. behandling af det socialdemokratiske forslag om folkeafstemning går de øvrige partier imod forslaget som grundlovsstridigt. Første viceministerpræsident Mikojan, der opholder sig i Bonn for at underskrive forskellige tysk-russiske aftaler, bl. a. en vareudvekslingsaftale for årene 1958–60, udtaler, at Sovjetunionen ikke vil anvende kærne- og raketvåben mod Vesttyskland, heller ikke i en krig, hvor Vesttyskland er deltager, såfremt Vesttyskland giver afkald på disse våben.

Det polske kommunistiske partis førstesekretær Gomulka kritiserer i en tale ved fagforbundskongressen arbejderrådene (opstået ved »oktoberrevolutionen« i 1956) og bebuder en reform, der kan styrke driftsledelsens, particellens og fagforeningernes indflydelse. Han erklærer, at strejker i en socialistisk stat er tegn på anarki eller arbejderfjendtlig virksomhed og udtaler, at arbejdsnormerne i industrien må sættes op.

15.–21. – På initiativ af Ghanas premierminister Kwame Nkruma afholdes i Accra en konference, hvori deltager repræsentanter for Ghana, Den forenede arabiske Republik, Sudan, Libyen, Tunis, Marokko, Liberia og Æthiopien samt – uofficielt – den algierske befrielsesfront. Konferencen vedtager en resolution, der kræver, at Frankrig trækker sine tropper bort fra Algier og indleder forhandlinger med befrielsesfronten.

16. – I Colombia ændres overenskomsten mellem partierne derhen, at den liberale Camargo opstilles som fælles kandidat ved det forestående præsidentvalg (se 16/3).

18. – Udenrigsminister Gromyko beskylder U. S. A. for at sætte freden på spil ved at sende bombemaskiner med kærnevåben over det arktiske område i retning mod Sovjetunionens territorium og erklærer, at Sovjetunionen i den anledning vil kræve sikkerhedsrådet sammenkaldt. Ifl. det amerikanske udenrigsministerium drejer det sig om øvelsesflyvninger med en sådan geografisk begrænsning, at der ikke kan tales om provokation mod Sovjetunionen. Det tilføjes, at flyverne i tilfælde af virkelig alarm ikke vil overskride en bestemt grænse langt fra Sovjetunionen og dens drabantstater uden udtrykkelig ordre fra U. S. A.s præsident. – 21. Sobolev, Sovjetunionen, foreslår i sikkerhedsrådet, at rådet skal opfordre U. S. A. til at ophøre med at sende flyvemaskiner med kærnevåben i retning mod andre staters grænser. Han imødegås af Cabot Lodge, U. S. A., og foreslår derefter, at debatten udsættes til næste dag. Dette forslag forkastes med

4 stemmer mod 2 (U. S. S. R. og Sverige), medens 5 undlader at stemme, hvorpå Sobolev trækker resolutionsforslaget tilbage.

Det russiske tidsskrift »Kommunist« kritiserer skarpt udkastet til nyt program for det jugoslaviske kommunistiske parti, uanset at udkastet er ændret og i modsætning til den første version ikke ligestiller Atlantpagten og Warszawapagten og ikke taler om Stalins hegemonibestræbelser. – 19. meddeles officielt, at de kommunistiske partier i Sovjetunionen og de folkedemokratiske stater samt nogle andre lande har afslået at sende delegationer til det jugoslaviske kommunistiske partis forestående kongres. – 22. I sin tale ved åbningen af partikongressen i Ljubljana fastholder præsident Tito partiets og Jugoslaviens ideologiske og politiske uafhængighed. Denne holdning understreges de flg. dage i taler af vicepræsidenterne Rankovitj og Kardelj og udenrigsminister Popovitj. Under Rankovitjs tale den 23. forlader østblokkens ambassadører (dog ikke Polens), der er til stede som observatører, salen. Kongressen slutter den 26. med enstemmig vedtagelse af det nye program.

Den finske rigsdag vedtager med 143 stemmer mod 50 et socialdemokratisk mistillidsvotum til regeringen von Fieandt, der indgiver sin afskedsbegæring. – 26. Præsident Kekkonen udnævner en ny regering med Reino Kuuskoski som statsminister. Regeringen betegnes officielt som et forretningsministerium, men har stærkere tilknytning til de politiske partier end den foregående. Statsministeren og 5 andre ministre tilhører agrarpartiet, 4 socialdemokratiet (Skog-fløjen), 2 samlingspartiet, 1 det svenske folkeparti og 1 det finske folkeparti.

Den vestindiske føderations parlament (se 23/3) vælger formanden for det føderale arbejderparti, sir Grantley Adams, til premierminister.

19. – Det jugoslaviske parlament genvælger Tito som republikkens præsident og præsident for forbundsregeringen.

I en erklæring af regeringschefen, kronprins Feisal, om Saudi-Arabiens udenrigspolitik siges det bl. a., at Saudi-Arabien hverken vil slutte sig til Den forenede arabiske Republik eller Den arabiske Forbundsstat.

25. – Det svenske andetkammer forkaster et regeringsforslag om obligatorisk tillægspension med 117 stemmer (højre, folkepartiet og centrumspartiet-bondeforbundet) mod 111 (soc.dem. og kommunister). – 28. Rigsdagen opløses, og der udskrives valg til andetkammer 1/6.

27. – Det engelske krigsministerium meddeler, at oprørere med våben fra Jemen har omringet et fort ved Assarir i Adenprotektoratet. – 30. Engelske tropper undsætter Assarir-fortet.

Ved valget i fransk Togoland besætter »udvalget for Togolands enhed«, der kræver fuldstændig uafhængighed af Frankrig, 28 af den lovgivende forsamlings 46 pladser. Udvalgets leder, Sylvantis Olympio, udtaler sig for Togolands tilslutning til Ghana.

27.–30. – I Tanger afholdes en konference mellem lederne af de marokkanske og tunesiske regeringspartier, Istiqlal og Neodestour, og repræsentanter for den nationale befrielsesfront i Algier. I resolutioner anbefales dannelsen af en algiersk oprørsregering og en vestarabisk federation af de tre lande (Maghreb). Foreløbig foreslås oprettet en rådgivende forsamling af medlemmer af nationalforsamlingerne i Marokko og Tunis og af det algierske nationale revolutionsråd.

29. – Der sluttes overenskomst mellem Den forenede arabiske Republik og det internationale Suezkanalselskab om erstatning for Ægyptens nationalisering af Suezkanalen i juli 1956. – 30. De indefrosne ægyptiske tilgodehavender i U. S. A. frigives.

Præsident Nasser ankommer til Moskva på officielt besøg i Sovjetunionen.

Nehru meddeler, at han ønsker midlertidigt at trække sig tilbage fra premierministerposten.

Maj 1958

2. – Ved sikkerhedsrådets afstemning om et amerikansk forslag om international luftinspektion over Nordpolsområdet benytter Sovjetunionen for 83. gang sin veto-ret. Rådets øvrige 10 medlemmer stemmer for forslaget. Et russisk forslag, der opfordrer U. S. A. til at indstille flyvningerne i retning af Sovjetunionen (se 18/4), forkastes med 9 stemmer mod 1; Sverige stemmer ikke.

Jemen anklager i et brev til FNs generalsekretær Storbritannien for aggression ved med vold at have okkuperet sultanatet Lahej i protektoratsområdet Aden og hævder, at 4.000 mand britiske tropper er koncentreret langs den provisoriske grænse mellem Jemen og Lahej. – 6. Britiske flyvemaskiner, der angriber jemenitiske maskingeværstillinger i protektoratsområdet, beskydes fra disse og angriber derefter militære mål på jemenitisk territorium.

Ved valget i Sydkorea besætter præsident Syngman Rhee's liberale parti 125 af nationalforsamlingens 233 pladser og det demokratiske parti under ledelse af vicepræsidenten dr. John M. Chang 79. Desuden vælges 28 uafhængige og 1 medlem af genforeningspartiet. I den opløste forsamling, der talte 203 medlemmer, havde de liberale 131, demokraterne 46 og uafhængige og småpartier 26 mandater.

3. – I en note til Sovjetunionen fastholder vestmagterne, at fællesmøder er det mest hensigtsmæssige, men erklærer sig villige til at lade deres ambassadører forhandle enkeltvis med den russiske udenrigsminister om forberedelserne til udenrigsministermøde og topkonference. – 28. forhandler Gromyko med den britiske ambassadør og 31. med den amerikanske.

U. S. A. afviser i en note til Polen Rapackiplanen om en »atomfri« zone i Centraleuropa. – 17. meddeler Storbritannien Polen, at det heller ikke kan acceptere planen.

Den østtyske regering beslutter fra 5/5 at opkræve afgifter på kanaltransporter med skibe, der ikke er registreret i Østtyskland, hvilket medfører, at kanaltrafikken mellem Vest- og Østberlin indstilles. – 16. protesterer vestmagternes ambassadører i Bonn over for den derværende russiske ambassadør mod afgifterne.

Nehru meddeler, at han – efter kraftige opfordringer fra kongrespartiet – fortsætter som Indiens premierminister.

4. – To engelske soldater nedskydes på åben gade i Famagusta på Cypern. (28/4 er et ultimatum fra terroristorganisationen EOKA til guvernør sir Hugh Foot udløbet). – 6. ankommer guvernøren til London for at forhandle med regeringen. Flyveblade fra EOKA og den tyrkiske modstandsorganisation TNT truer med terror, hvis Cypernspørgsmålet ikke løses efter deres – modstridende – opfattelser. – 21. Den tyrkiske udenrigsminister Zorlu opfordrer den nye græske regering til at acceptere det tyrkiske forslag om Cyperns deling, som er den eneste løsning, Tyrkiet kan gå med til. – 22. Den græske udenrigsminister Averoff afviser i »New York Times« kategorisk enhver tanke om en deling af Cypern og kræver spørgsmålet afgjort ved folkeafstemning. – 31. arrangeres i Nicosia og andre byer store tyrkiske demonstrationer for Cyperns deling.

Ved præsidentvalget i Colombia opnår de konservatives og de liberales fælleskandidat, den liberale Alberto Lleras Camargo, ca. 85 pct. af de afgivne stemmer.

5. – »Folkets Dagblad« i Peking angriber voldsomt det jugoslaviske kommunistiske partis program og erklærer, at kritikken af partiet i Kominforms resolution af juni 1948 i hovedsagen var rigtig. – 9. angriber »Pravda« de jugoslaviske kommunister og præsident Tito og truer med standsning af Sovjetunionens økonomiske bistand. – 11. Et planlagt besøg i Jugoslavien af Sovjetunionens præsident Voroshilov meldes ud-

sat på ubestemt tid. – 23. Et besøg af præsident Tito i Polen udsættes. – 28. Sovjetunionen har i en note til Jugoslavien meddelt, at udbetalingerne af de langfristede lån ifl. overenskomsten af 1956 vil blive standset for et tidsrum af 5 år.

Fra Djakarta meldes, at regeringsstyrker har besat Bukittingi på Sumatra, og at oprørerne nu kun gør modstand i det nordlige Celebes. – 25. I Menado i det nordlige Celebes dannes en ny oprørsregering under oberst Joop Warouw.

Ved valget i Irak besætter ministerpræsident Nuri es Saids tilhængere 130 af deputeretkammerets 145 pladser.

7. – I et kommuniqué fra NATO-rådets udenrigsministermøde i København 5.–7. maj hedder det, at en konference på højeste niveau mellem ost og vest er ønskelig, såfremt der er udsigt til enighed om vigtige spørgsmål. Af problemer, der bør behandles på en topkonference, nævnes Tysklands enhed og kontrolleret nedrustning. – 16. Det russiske udenrigsministerium anklager NATO-mødet for at have lagt hindringer i vejen for en topkonference, bl. a. ved kravet om, at spørgsmålet om Tysklands genforening skal optages på dagsordenen.

Den amerikanske atomenergikommission meddeler, at den bebudede nye forsøgsserie med kærnevåben i Stillehavet påbegyndtes 28/4. – 9. Ministerpræsident Khrushchev erklærer i et svar til præsident Eisenhower, at Sovjetunionen vil gå med til at lade tekniske eksperter undersøge mulighederne for at opdage evt. overtrædelser af en overenskomst om standsning af forsøg med kærnevåben på betingelse af, at arbejdet tilendebringes inden for den kortest mulige, på forhånd fastsatte, tidsfrist. – 24. Eisenhower foreslår i et brev til Khrushchev, at eksperter fra U. S. A., Storbritannien og Frankrig inden 3 uger skal mødes med russiske eksperter i Genéve.

8. – René Pleven (den demokratiske og socialistiske modstandsunion) opgiver forsøg på at danne ny fransk regering. – 12. Pierre Pflimlin (folkerepublikaner) danner koalitionsregering. Samme dag udsender et »årvågenhedsudvalg« (comité de vigilance) i Algier opfordring til generalstrejke og demonstrationer den følgende dag og anmoder præsident Coty om at udnævne en velfærdsregering (gouvernement de salut public), som kan sikre Algiers samhørighed med moderlandet. – 13. I byen Algier afholdes store demonstrationer mod regeringen Pflimlin. Ministeriet for Algier og andre offentlige bygninger besættes af faldskærmstropper, og under ledelse af faldskærmsgeneralen Jacques Massu dannes et velfærdsudvalg (comité de salut public) af militære og civile, deriblandt nogle muhammedanere. Udvalget opfordrer general de Gaulle til at danne velfærdsregering i Frankrig. Den øverstkommanderende for de franske tropper i Algier, general Raoul Salan, meddeler, at han indtil videre har overtaget den militære og civile magt i Algier. I Paris godkender nationalforsamlingen regeringen Pflimlin med 274 stemmer mod 129, medens 137 (kommunisterne) undlader at stemme. – 14. I hele Algier dannes lokale velfærdsudvalg. Det meddeles i Paris, at regeringen har overdraget general Salan at opretholde ro og orden i Algier. Præsident Coty retter en appel til de franske tropper i Algier om at være loyale mod regeringen. – 15. General de Gaulle erklærer, at han er rede til at overtage republikkens magtbeføjelser. Socialistlederen Guy Mollet indtræder i regeringen som vicekonseilspræsident. – 16. Under bevogtning af store politi- og militærstyrker holder nationalforsamlingen møde for at behandle et forslag, der bemyndiger regeringen til at indføre undtagelsestilstand i Frankrig. Forslaget vedtages med 452 stemmer mod 112. Kommunisterne, der opfordrer socialister og radikale til at gå med i en folkefront, stemmer for forslaget, men Pflimlin har forinden erklæret, at han vil se bort fra kommunisternes stemmer. I regeringen indtræder yderligere 3 socialister, deriblandt Jules Moch, der udnævnes til indenrigsminister. I Algier demonstrerer 20.000 mu-

hammedanere for de Gaulle og enhed med Frankrig. – 17. Regeringen modtager forsvarschefen, general Paul Elys afskedsbegæring og udnævner i hans sted general Henri Lorillot. Den tidligere generalguvernør i Algier, Jacques Soustelle, ankommer til Algier, efter det er lykkedes ham at undvige fra den franske politibevogtning. Han erklærer, at han vil arbejde for genoprettelsen af Frankrigs enhed under de Gaulle. – 19. General de Gaulle udtaler på en pressekonference sin overbevisning om, at tiden er inde, da han endnu engang kan være til nytte for Frankrig, hvis folket ønsker det. Han erklærer republikken sin troskab, men vil ikke fordømme begivenhederne i Algier. I Algier dannes et velfærdsudvalg på 24 medlemmer for hele området. En talsmand for udvalget udtaler, at det ikke skal betragtes som nogen regering, idet hæren stadig har hele magten, men som et forbindelsesorgan mellem folket og de militære myndigheder. – 20. Nationalforsamlingen vedtager at forlænge regeringens særlige beføjelser for Algier. Pflimlin udtaler, at beføjelserne vil blive udøvet af de derværende militære myndigheder. Fhv. konseilspræsident Pierre Mendés-France kræver, at regeringen skal gå til handling mod oprørerne. – 21. Fhv. konseilspræsident Antoine Pinay (højre) foreslår i samtaler med præsident Coty og Pflimlin, at der søges kontakt med de Gaulle. – 22. Pinay aflægger besøg hos de Gaulle i Colombey-les-deux-Eglises. Regeringen beslutter at fremsætte forslag om en forfatningsændring, der skal styrke den udøvende magt over for parlamentet. – 23. Pinay orienterer præsident Coty om sit besøg hos de Gaulle. Socialister, folkerepublikanere, radikale, den demokratisk socialistiske modstandsunion samt den afrikanske demokratiske samling danner et aktionsudvalg til forsvar for republikken. Det centrale velfærdsudvalg for Algier og Sahara konstituerer sig med general Massu og muhammedaneren Sid Cara som ligestillede formænd. General Salan slutter sig åbent til udvalgets krav om en regering med de Gaulle i spidsen. – 24. Den korsikanske deputerede Pascal Arrighi ankommer med militær flyvemaskine fra Algier til Calvi på Korsika og begiver sig med faldskærmstropper fra garnisonen i Calvi til hovedstaden Ajaccio, hvor en stor demonstration er i gang. Demonstranterne besætter præfekturbygningen, og der dannes velfærdsudvalg, først i Ajaccio og derefter i de andre korsikanske byer. – 25. Konseilspræsident Pflimlin fordømmer i en tale i radioen kuppet på Korsika, der ikke som begivenhederne i Algier kan forklares og retfærdiggøres ved særlige forhold, og erklærer velfærdsudvalgene for ulovlige. Der indføres pressecensur, og indenrigsminister Moch sender sikkerhedspoliti til en række byer i Sydfrankrig. – 26. General Salan overdrager i henhold til sine fuldmagter et medlem af det centrale velfærdsudvalg for Algier, oberst Thomazo, den civile og militære magt på Korsika. I Paris proklamerer det kommunistiske fagforbund CGT generalstrejke til forsvar for republikken. De socialistiske og katolske fagforeninger vil ikke strejke, og det socialistiske parti forbyder sine medlemmer at deltage i demonstrationer sammen med kommunisterne og CGT. Om aftenen ankommer de Gaulle til Paris og har om natten samtaler med Pflimlin. – 27. General de Gaulle erklærer, at han søger at danne regering, idet han benytter den »normale fremgangsmåde« i sådanne tilfælde. I nationalforsamlingen udtaler Pflimlin, at regeringen har fået sit mandat af nationalforsamlingen og ikke uden videre kan afgive det, men må afvente nationalforsamlingens beslutning. Ved afstemningen om forslaget om en forfatningsændring afgives 408 ja-stemmer og 165 nej-stemmer. Pflimlin har gjort regeringens forbliven afhængig af udfaldet af afstemningen, men samtidig erklæret, at han ikke vil tage hensyn til kommunisternes 148 ja-stemmer. 3 af de 4 konservative ministre træder tilbage, og Pflimlin indgiver derefter sin afskedsbegæring. Den kommunistiske strejkeparole fører kun enkelte steder til arbejdsnedlæggelser af større omfang. – 28. Præsident Coty

sender formændene for nationalforsamlingen og republikkens råd til de Gaulle for at forhandle med ham om, hvorledes han kan danne regering. Præsidenten drøfter også situationen med sin forgænger, socialisten Auriol. Om eftermiddagen går politikere af samtlige ikke-kommunistiske partier med undtagelse af de uafhængige i spidsen for et stort demonstrationstog for republikken. – 29. Præsident Coty meddeler i et budskab til parlamentet, at han vil anmode de Gaulle om at danne en national velfærdsregering, og bebuder, at han vil gå af, hvis forsøget mislykkes. Senere på dagen offentliggør de Gaulle de betingelser, hvorunder han vil danne regering. – 30. Guy Mollet og Auriol forhandler med de Gaulle. – 31. General de Gaulle forhandler i Paris med de ikke-kommunistiske partiers ledere og erklærer, at han vil respektere Frankrigs internationale forpligtelser og de traditionelle republikanske rettigheder. Den socialistiske gruppe beslutter med 77 stemmer mod 74 at stemme for de Gaulle, når han møder i nationalforsamlingen, men medlemmerne stilles frit. De øvrige ikke-kommunistiske grupper træffer lignende beslutninger. Præsident Coty accepterer officielt Pflimlins afskedsbegæring.

9. – I Tripoli kommer det i forbindelse med mordet på ejeren af en proægyptisk oppositionsavis til voldsomme demonstrationer. Urolighederne breder sig i de flg. dage til Beirut og andre egne af Libanon. Demonstranterne kræver præsident Camille Chamouns afgang. – 13. protesterer Libanon imod, at Den forenede arabiske Republik støtter libanesiske oprørere, bl. a. derved, at væbnede bander fra Syrien er trængt ind i Libanon. Protesten afvises. – 14. meddeler det amerikanske udenrigsministerium, at leverancerne til Libanon i henh. til våbenhjælpprogrammet efter den libanesiske regerings anmodning vil blive fremskyndet. Samtidig bebudes engelsk-amerikanske flådeøvelser i Middelhavet og en fordobling af den 6. amerikanske flådes amfibiestyrker. Det meddeles, at libanesiske tropper er gået i aktion mod syriske infiltrationer. – 18. Tass erklærer, at U. S. A. og andre vestmagter benytter krisen i Libanon som påskud til at forberede et nyt kup i det nære Østen og derved bringer freden i fare. Det meddeles officielt, at regeringstropper efter hårde kampe er herrer i Tripoli, hvor oprørerne kontrollerede nogle kvarterer. – 21. Præsident Chamoun erklærer, at han vil fortsætte, til valgperioden udløber i september, men at han aldrig har opmuntret sine tilhængere til at arbejde for hans genvalg. – 22. Den tidligere ministerpræsident Saeb Salam, der er en af oppositionens førere, fastholder kravet om, at Chamoun straks skal træde tilbage. Libanon klager til FN's sikkerhedsråd over Den forenede arabiske Republiks indblanding i Libanons indre anliggender. – 24.–25. meldes om kampe mellem regeringsstyrker og oprørere, og 26. meddeler regeringen, at der vil blive oprettet en frivillig milits under statspolitiet. – 27. På forslag af Irak udsætter sikkerhedsrådet behandlingen af Libanons klage, for at den arabiske liga kan få lejlighed til at mægle mellem Libanon og Den forenede arabiske Republik. Ministerpræsident Sami el Solh erklærer, at regeringen ikke har haft og ikke har til hensigt at foreslå en grundlovsændring for at muliggøre genvalg af Chamoun. – 30. udtaler den maronitiske patriark Meouchy, at Libanons vanskeligheder har indre årsager, og at krisen kun kan løses ved, at Chamoun straks træder tilbage og chefen for hæren, general Chehab, danner regering.

11. – Ved det græske parlamentsvalg får den nationale radikale union 41.2 % af de afgivne stemmer og 173 (af 300) mandater, det forenede demokratiske venstre (E. D. A.) 24.3 % og 78 mandater og det liberale parti 20.7 % og 36 mandater. Nogle småpartier får desuden tilsammen 13 mandater. Den nationale radikale union har siden 1956 tabt terræn blandt vælgerne, men har styrket sin parlamentariske stilling; det mest bemærkelsesværdige træk ved

valget er dog den betydelige tilslutning til det stærkt venstreorienterede E. D. A. – 17. Formanden for den nationale radikale union, Constantine Karamanlis, danner på ny regering med Averoff som udenrigsminister.

12. – I Marokko dannes ny regering med Ahmed Balafrej som ministerpræsident og udenrigsminister. Regeringen består med en enkelt undtagelse af medlemmer af Istiqlal.

15. – Den tredie russiske jorddrabant bringes i bane. »Sputnik III« vejer 1327 kg.

Præsident Nasser afslutter sit besøg i Sovjetunionen (se 29/4). I et kommuniqué udtaler de to regeringer en fordømmelse af den arabiske befolknings fordrivelse fra Israel.

Vicepræsident Nixon vender tilbage til Washington fra en rundrejse i Latinamerika. Såvel Eisenhower som Nixon udtaler deres overbevisning om, at de anti-amerikanske demonstrationer, som Nixon har været ude for i Peru (7.–8.) og Venezuela (13.), ikke er udtryk for det store flertals indstilling overfor U. S. A.

18.–23. – På partikongressen i Stuttgart går det vesttyske socialdemokrati ind for, at der optages forhandlinger med den østtyske regering, hvis det viser sig, at det er den eneste vej til Tysklands enhed. Til formand for partiet genvælges Erich Ollenhauer. Til viceformænd vælges den tidligere kommunist Herbert Wehner og Waldemar von Knoeringen, der tilhører partiets højre fløj.

19. – Det meddeles officielt, at der mellem U. S. A. og Canada er afsluttet en 10-årig overenskomst om fælles luftforsvar.

Den arabiske Forbundsstats første regering dannes med de hidtidige regeringschefer i Irak og Jordan, Nuri es Said og Ibrahim Hashim, som henholdsvis ministerpræsident og viceministerpræsident. I Irak efterfølges Nuri es Said af Ahmed Muktbar Baban og i Jordan Ibrahim Hashim af Samir el Rifai.

20. – Sovjetunionen foreslår Italien en ikke-angrebspagt, idet det fremhæves, at en sådan pagt ville skabe en gunstig atmosfære for forhandlingerne om Italiens skadeserstatningsydelser til Sovjetunionen.

22. – Ved valget i Japan til repræsentanternes hus vinder socialister og kommunister stemmer på bekostning af regeringspartiet, de liberale demokrater, som dog opnår 58 % af stemmerne og langt over halvdelen af mandaterne, nemlig 287 mod 290 ved opløsningen, medens socialisterne får 166 (158), kommunisterne 1 (2), uafhængige 12 (4) og småpartier 1 (4). (Ved opløsningen var 9 pladser ikke besat.) Stemmeprocenten er 77. Efter valget slutter 11 af de uafhængige sig til de liberale demokrater og den 12. til socialisterne.

22.–30. – Præsident Kekkonen aflægger officielt besøg i Sovjetunionen. I en tale den 23. beklager Khrushchev sig over visse finske aviser. Kekkonen giver ham ret, men henviser til, at der kun er gået 14 år siden de to lande var i krig med hinanden. Af et kommuniqué ved besøgets afslutning fremgår, at Sovjetunionen er villig til at yde Finland et lån på 4–500 mill. rubler og til at slutte aftale om Finlands benyttelse af Saimakanalen.

24. – Warszawapagtens rådgivende udvalg godkender på et møde i Moskva 1) en rapport fra marskal Konjev, hvorefter Rumæniens, Bulgariens, Polens, Tjekoslovakiets og Albaniens militære styrker formindskes med i alt 119.000 mand, 2) et forslag fra Sovjetunionen om tilbagetrækning af de russiske tropper fra Rumænien og 3) en overenskomst mellem Sovjetunionen og Ungarn om tilbagetrækning af endnu en russisk division fra Ungarn. Udvalget beslutter desuden at tilstille NATO-staterne udkast til en ikke-angrebspagt mellem Atlant- og Warszawalandene.

25. – Efter sammenstød mellem franske og tunesiske tropper proklamerer præsident Bourguiba undtagelsestilstand i hele Tunis. – 29. kræver Tunis FN's sikkerheds-

råd sammenkaldt for at behandle Frankrigs »væbnede aggression« på tunesisk område. Samtidig kræver Frankrig, at spørgsmålet om Tunis' hjælp til de algierske oprørere skal tages op til drøftelse på næste møde i sikkerhedsrådet.

I Italien vælges nyt deputeretkammer og nyt senat. Valget til deputeretkammer foregår efter valgloven af 1956, der har genindført regulært forholdstalsvalg uden adgang til at opstille fælleslister og afskaffet bestemmelsen om, at en parti- eller fællesliste, der opnår over halvdelen af de afgivne stemmer, får 2/3 af mandaterne. Valget til deputeretkammeret (596 mandater mod 590 i 1953) giver flg. resultat: Kommunister 22.7 (1953: 22.6) pct. af stemmerne og 140 (ved opløsningen 143) mandater, Nenni-socialister 14.2 (12.7) pct. og 84 (75) mandater, *venstrepartierne* tilsammen 36.9 (35.3) pct. og 224 (218) mandater. De tilsvarende tal for *mellempartierne* er 51.7 (49.1) pct. og 319 (299) mandater, nemlig kristelige demokrater 42.2 (40.0) pct. og 273 (262) mandater, socialdemokrater (Saragat) 4.6 (4.5) pct. og 23 (19) mandater, liberale 3.5 (3.0) pct. og 16 (13) mandater og republikanere og radikale 1.4 (1.6) pct. og 7 (5) mandater. Endvidere får *højrepartierne* (monarkister og neofascister) tilsammen 9.5 (12.7) pct. af stemmerne og besætter 48 (69) pladser. De nationale monarkister (Covelli) får 2.2 pct. af stemmerne og 10 mandater og det monarkiske folkeparti (Lauro), der i 1954 udskilte sig som selvstændigt parti, 1.6 pct. og 13 mandater. Fascisterne (M. S. I.) går tilbage fra 5.8 til 4.7 pct. og fra 29 til 25 mandater.

27. – Forfatningsdomstolen i Karlsruhe udsteder forbud mod folkeafstemning i Hamburg om den vesttyske forbundshærs udrustning med kærnevåben, indtil domstolen har afgjort spørgsmålet om en sådan afstemnings grundlovsmæssighed. Forbundsregeringen har også indklaget landet Hessen for forfatningsdomstolen i anl. af, at Hessens regering har nægtet at skride ind mod planlagte folkeafstemninger i Frankfurt og andre hessiske byer.

28. – Det østtyske folkekammer vedtager at afskaffe levnedsmiddelrationeringen.

Juni 1958

1. – General de Gaulles regering godkendes af nationalforsamlingen med 329 stemmer mod 224, medens 32 undlader at stemme. Samtlige kommunister, 49 socialister og 18 radikale (bl. a. Mendès-France) stemmer imod. De Gaulle overtager selv forsvarsministeriet, ambassadøren i Bonn, Maurice Couve de Murville, udenrigsministeriet og Antoine Pinay (højre) finansministeriet. Til viceministerpræsidenter udnævnes Guy Mollet (socialist), Pierre Pflimlin (folkerepublikaner), Félix Houphouet-Boigny (afrikansk demokratisk samling) og Louis Jacquinot (højre). Forfatteren André Malraux bliver informationsminister. – 2. Nationalforsamlingen giver regeringen fuldmagt til for et tidsrum af 6 måneder at udstede love, som er nødvendige for nationens genrejsning, og fornyer den særlige fuldmagtslov for Algier. Desuden bemyndiges regeringen til i forbindelse med et rådgivende parlamentarisk udvalg at udarbejde en ny forfatning og sende den til folkeafstemning. – 3. Efter at fuldmagtslovene er godkendt af begge kamre, hjemsendes parlamentet. Censuren ophæves. General Paul Ely bliver på ny forsvarschef. – 4. De Gaulle flyver til Algier, hvor han hyldes af store folkeskarer. I en tale erklærer han, at der fra nu af kun er én slags borgere i Algier med samme rettigheder og pligter. – 5. Viceformand i det centrale velfærdsudvalg for Algier Léon Delbecque udtaler, at velfærdsudvalgene skal fortsætte deres virksomhed, indtil der er afholdt folkeafstem-

ning om forfatningsreformen. – 6. Under sin fortsatte rundrejse i Algier udtaler de Gaulle, at han selv overtager posten som minister for Algier. Han advarer velfærdsudvalgene mod at gribe ind på de statslige myndigheders område. – 7. Efter de Gaulles tilbagekomst fra Algier godkender regeringen, at Algier stilles under direkte kontrol af de Gaulle med general Salan som stedfortræder og befuldmægtiget. – 9. Udenrigsminister Couve de Murville udtaler, at Frankrig vil forblive tro mod NATO og det europæiske samarbejde. – 10. Velfærdsudvalget for Algier gør sig til talsmand for fuldstændig integration af Frankrig og Algier og for opløsning af de politiske partier i Frankrig. – 10. De Gaulle irettesætter i et telegram til general Salan skarpt velfærdsudvalget for dets udtalelse. – 13. De Gaulle udtaler, at regeringens opgaver er: Pacificering af Algier og sikring af, at det altid forbliver knyttet til Frankrig, føderativ forbindelse mellem moderlandet og de oversøiske områder, samarbejde med Marokko, Tunis og de indokinesiske stater, deltagelse i forsvaret af den vestlige verden, stabilisering af økonomi og finanser og en reform af republikkens institutioner. Velfærdsudvalget for Algier erklærer sig loyalt over for de Gaulle. – 17. Den franske stat emitterer et værdifast lån til en rentefod af 3½ pct. Lånet bliver en stor succes. – 25. I en erklæring om Frankrigs udenrigspolitik udtaler udenrigsminister Couve de Murville, at Frankrig vil anskaffe kærnevåben, hvis der ikke opnås en tilfredsstillende nedrustningsaftale.

Den islandske regering meddeler, at den fra 1/9 vil udvide fiskerigrænsen til 12 sømil. – 3. Den britiske regering erklærer, at den ikke kan anerkende Islands beslutning, og at den anser det som sin pligt at forhindre alle ulovlige forsøg på at skride ind mod britiske fiskere i det udvidede fiskeriterritorium. Den håber imidlertid, at der inden 1/9 kan findes en løsning, som kan godkendes af alle parter. – 5. Den russiske ambassadør i Reykjavik meddeler udenrigsminister Gudmundsson, at alle lande efter Sovjetunionens opfattelse har ret til at indføre en fiskerigrænse på 12 sømil. Den belgiske regering protesterer mod Islands beslutning, medens Danmark foreslår, at striden om fiskerigrænsen søges bilagt på en regional konference.

Ved valget til det svenske andetkammer får socialdemokraterne og kommunisterne tilsammen 116 mandater og de tre ikke-socialistiske oppositionspartier 115, medens stillingen efter valget i 1956 var 112 mod 119. Folkepartiet lider et stort nederlag, medens højre og navnlig centrumspartiet-bondeforbundet har fremgang. Højre får 19.5 (17.1) pct. af de afgivne stemmer og 45 (42) mandater, centrumspartiet 12.7 (9.4) pct. og 32 (19) mandater, folkepartiet 18.2 (23.8) pct. og 38 (58) mandater, socialdemokratiet 46.2 (44.6) pct. og 111 (106) mandater og kommunisterne 3.4 (5.0) pct. og 5 (6) mandater. Kommunisterne opstiller ikke i 11 af de 28 valgkredse.

Valgene til det belgiske deputeretkammer og senat resulterer i en sejr for det kristelig-sociale parti, der i deputeretkammeret får 104 mandater mod hidtil 95. Socialisterne får 84 (87) mandater, de liberale 21 (24), kommunisterne 2 (4) og de flamske nationalister 1 (1). – 25. Van Ackers koalitionsregering af liberale og socialister afløses af en kristelig-social regering under Gaston Eyskens med Pierre Wigny som udenrigsminister.

3. – Khrushchev foreslår i et brev til Eisenhower forhandlinger om udvidelse af handelen mellem Sovjetunionen og U. S. A. og om langfristede amerikanske kreditter til Sovjetunionen.

Sovjetunionen modtager en indbydelse fra U. S. A. til at deltage i en konference om en international overenskomst, der skal sikre, at Antarktis kun udnyttes til fredelige formål. I forvejen har de øvrige 10 stater, der er indbudt, svaret ja.

Ved det bulgarske kommunistiske partis kongres udtaler Khrushchev, at det jugoslaviske kommunistiske partis udelukkelse af Kominform i 1948 var korrekt,

og karakteriserer Titoismen som en trojansk hest i den internationale kommunistiske bevægelse. Den jugoslaviske regering erklærer i en note, at hvis Sovjetregeringen ikke opfylder låneoverenskomsten af 1956, bliver Jugoslavien nødt til at kræve skadeserstatning for aftalebrud. – 15. Præsident Tito udtaler, at det ikke er ideologiske modsætninger, men Jugoslaviens vægren ved at gå ind i den socialistiske lejr, der ligger bagved angrebene på det jugoslaviske kommunistiske partis program. – 26. Vicepræsident Todorovitj bebuder, at Jugoslavien vil henvende sig til »den anden side« om økonomisk bistand, og udenrigsminister Popovitj anklager Sovjetunionen for at drive magtpolitik over for Jugoslavien for at få det til at opgive alliancefriheden. – 28. Det polske kommunistiske partis førstesekretær Gomulka slutter sig til fordømmelsen af den jugoslaviske revisionisme.

4. – I Burma omdanner U Nu sin regering, efter at 15 ministre er trådt tilbage, og den 9. giver deputeretkammeret den omdannede regering et tillidsvotum med 127 stemmer mod 119. – 23. afsættes U Nu som formand for og udstødes af regeringspartiet (Anti-Fascist People's Freedom League). – 24. tilbyder U Nu oprørerne amnesti.

6. – Den arabiske ligas forsøg på at mægle mellem Libanon og Den forenede arabiske Republik mislykkes, og udenrigsminister Malik fremsætter derefter i sikkerhedsrådet Libanons klage over F. A. R.'s indblanding i Libanons indre anliggender ved at yde hjælp til oprørerne. – 11. vedtager sikkerhedsrådet enstemmigt et svensk forslag om, at FN skal sende observatører til Libanon. Sovjetunionen undlader at stemme. De første observatører ankommer til Beirut fra Israel den flg. dag. – 17. Regeringen giver præsident Chamoun fuldmagt til om nødvendigt at anmode FN om hjælp til fredens opretholdelse. – 23. erklærer Chamoun, at en større observationsstyrke fra FN er nødvendig for at standse indsmuglingen af våben og frivillige fra Syrien, og ministerpræsident Sami es Solh udtaler, at F. A. R. fører åben krig mod Libanon, og at en henvendelse til U. S. A. og Storbritannien om hjælp ikke er udelukket, hvis FN ikke handler hurtigt. – 24. advarer Sovjetunionen vestmagterne mod intervention i Libanon. – 25. Præsident Chamoun erklærer, at hvis regeringen eller FN's observatører ikke kan standse infiltrationen fra Syrien, vil Libanon anmode FN om at sende en politistyrke til landet. – 29. I Tripoli kommer det til hårde kampe mellem regeringstropper og oprørerne, der under ledelse af fhv. ministerpræsident Rashid Karami holder størstedelen af byen besat.

7. – I Larnaka og Nicosia kommer det til blodige sammenstød mellem græske og tyrkiske cyprioter. – 8. Den tyrkiske regering kræver Cyperns deling (taksim) som den eneste løsning, der er forenelig med Tyrkiets egen sikkerhed, og den græske regering meddeler, at den vil kræve afholdt møde i det permanente NATO-råd. – 9. indføres udgangs- og mødeforbud i Nicosia og andre større byer. Den græske ministerpræsident Karamanlis erklærer, at Grækenland ønsker at forblive i NATO, men ikke kan ofre cyprioternes interesser for Atlantpagten. Storbritannien henstiller til den tyrkiske regering at bruge sin indflydelse til at dæmpe uroen blandt de tyrkiske cyprioter. – 14. Grækenland trækker sit personale ved NATO-hovedkvarteret i Izmir (Smyrna) tilbage. – 15. Grækenland erklærer, at det ikke længere anser sig som bundet af sine militære forpligtelser over for Tyrkiet indenfor NATO's rammer. – 19. Premierminister Macmillan forelægger underhuset forslag om midlertidig løsning af Cypernspørgsmålet. Herefter skal øens øverste styre henlægges til et tremandsråd bestående af den engelske guvernør og repræsentanter for den græske og den tyrkiske regering. Forsvars- og udenrigspolitikken forbeholdes guvernøren, der dog skal rådføre sig med sine to kolleger. De græske og tyrkiske cyprioter vælger hver et

parlament for vedkommende gruppes anliggender, og den indre administration varetages af et råd, sammensat af guvernøren, repræsentanter for den græske og den tyrkiske regering og 6 medlemmer valgt af de to parlamenter, 4 grækere og 2 tyrker. Ordningen skal gælde for 7 år, i hvilket tidsrum Storbritanniens suverænitet over Cypern bevares; sker der senere en ændring heri, skal Storbritannien dog fremdeles have ret til militærbaser på øen. – 20. Ærkebiskop Makarios skriver til guvernøren, at han ikke er imod en overgangsordning, men at forslaget om tremagtsstyre er uantageligt. – 21. Den græske regering afviser ligeledes planen, og ministerpræsident Karamanlis udtaler sig i et brev til Macmillan for en midlertidig løsning på grundlag af demokratisk selvstyre under britisk suverænitet. Den tyrkiske regering har allerede forinden planens offentliggørelse udtalt sig imod den. – 22. Efter at der ad luftvejen er bragt forstærkninger til øen, tæller de engelske militærstyrker på Cypern nu 37.000 mand. – 26. EOKA afviser den engelske Cypernplan. – 29. Udgangsforbudet hæves.

8. – Ved præsidentvalget i Portugal besejrer regeringspartiets kandidat, kontreadmiral Americo Tomaz (over 3/4 mill. stemmer) general Humberto Delgado (knap 1/4 mill. stemmer). Valgdagen forløber roligt, men under valgkampen er det kommet til alvorlige optøjer, og Delgado har erklæret, at regeringen har lagt hindringer i vejen for hans valgkampagne.

10. – Et kongresudvalg fremlægger dokumenter, der viser, at præsident Eisenhowers sekretær, Sherman Adams, har modtaget gaver af en ven, forretningsmanden Bernhard Goldfine. – 17. Adams indrømmer dette, og at han har henvendt sig til myndighederne i Goldfines anliggender, men benægter, at han har søgt at øve pres på myndighederne. – 18. Præsident Eisenhower erklærer, at Adams har hans tillid, og at han har brug for ham.

12. – Det japanske repræsentanternes hus genvælger Kishi (liberal demokrat) som premierminister. Fujiyama fortsætter som udenrigsminister, men i øvrigt består kabinettet af nye ministre.

Fem suppleringsvalg til det engelske underhus (Argyll, Ealing South, St. Helens, Wigan og Weston-super-Mare) medfører ingen ændring af partistillingen. I 3 af kredsene opnår de liberale et betydeligt antal stemmer på de to andre partiers bekostning.

Den vesttyske forfatningsdomstol nedlægger midlertidigt forbud mod folkeafstemning i Bremen om hærens udrustning med kærnevåben. – 24. afsiges en tilsvarende kendelse for Hessen.

13. – Sovjetunionen accepterer præsident Eisenhowers forslag om en konference af tekniske eksperter om mulighederne for at kontrollere, at en evtl. aftale om forbud mod prøver med kærnevåben overholdes, og erklærer sig indforstået med, at konferencen afholdes i Genéve og tager sin begyndelse 1/7, idet man går ud fra, at det er meningen, at konferencen skal resultere i en aftale. – 20. erklærer U. S. A., at det ikke kan godkende, at konferencen skal finde sted under denne forudsætning. – 25. meddeler Sovjetunionen, at det kun vil deltage, dersom formålet med konferencen er, at prøverne skal indstilles. – 26. svarer U. S. A., at formålet er klarlagt i den foregående noteudveksling, og at de amerikanske eksperter er afrejst til Genéve.

Forbundsdagen i Bonn forkaster med 215 stemmer mod 123 (soc.dem.) forslaget om folkeafstemning om Vesttysklands oprustning med kærnevåben.

14. – Den franske regering meddeler, at 11 franske baser i det sydlige og østlige Marokko vil blive rømmet i løbet af en måned. – 17. Frankrig erklærer sig villig til at trække sine tropper tilbage fra Tunis med undtagelse af styrkerne i og ved luft- og flådebasen Bizerte. Tunis er på sin side rede til, når tilbagetrækningen er gennem-

ført, at slutte aftale med Frankrig, hvorefter Frankrig skal have ret til midlertidig benyttelse af basen.

16. – Det amerikanske udenrigsministerium offentliggør vestmagternes forslag til dagsorden for en evtl. topkonference. Blandt de spørgsmål, der ønskes drøftet, er Tysklands genforening efter de 4 stormagters direktiv af 1955 samt en række spørgsmål, der tager sigte på tilstandene i østblokken. Tass offentliggør samme dag et russisk forslag til dagsorden, tilstillet vestmagterne 5/5. Hovedpunkterne heri er tidligere offentliggjort (se Ø. og P. p. 104).

17. – Det meddeles officielt i Moskva og Budapest, at tidligere premierminister Imre Nagy, general Pal Maleter, der var forsvarsminister i Nagys regering under den ungarske folkerejsning i okt. 1956, samt Josef Szilagyi og Miklos Gimes er blevet dømt til døden af en folkedomstol og henrettet. Meddelelsen fremkalder demonstrationer mod de russiske ambassader i København (17.) og Bonn (20.). Demonstrationerne besvares med moddemonstrationer i Moskva mod den danske ambassade den 20., den vesttyske den 23. og den amerikanske den 25. – 23. Jugoslavien protesterer i anl. af, at det ungarske justitsministerium i meddelelsen om henrettelserne har beskyldt Jugoslavien for at have tilladt Nagy og hans medarbejdere politisk virksomhed fra den jugoslaviske ambassade i Budapest, da de havde søgt tilflugt dér, og minder om, at den ungarske regering gav tilsagn om frit lejde for Nagy og Maleter, da de forlod ambassaden, et løfte, som nu uigenkaldelig er brudt. – 26. FN's Ungarnsudvalg vedtager enstemmigt at udarbejde en rapport om retssagen mod og henrettelsen af Nagy og hans medarbejdere, men Ungarn nægter 27. at give udvalget oplysninger. – 28. Det polske kommunistpartis førstesekretær Gomulka udtaler, at det ikke er andres sag at afgøre, i hvilken grad dommen over Nagy er retfærdig; men han var en revisionist, der kapitulerede over for de kontrarevolutionære.

19. – Den italienske regering under Zoli indgiver sin afskedsbegæring. – Præsident Gronchi anmoder det kr.-dem. partis generalsekretær, Amintore Fanfani, om at danne regering.

Tass meddeler, at det russiske kommunistiske partis centralkomité har vedtaget at afskaffe kollektivbrugenes obligatoriske afleveringer af landbrugsprodukter til staten og betaling in natura for arbejde udført af maskin- og traktorstationerne.

21. – En forbundsdomstol afsiger en kendelse, hvorefter negrene ikke skal have adgang til centralgymnasiet i Little Rock, Arkansas, før 1961.

24. – Sovjetunionen slutter aftale med Østtyskland, hvorefter Østtysklands årlige bidrag til de russiske styrker i Østtyskland nedsættes med 350 mill. østmark.

26. – Indonesiske regeringstropper indtager oprørernes hovedstad Menado på Celebes.

30. – Det amerikanske senat vedtager lovforslaget om udveksling af informationer om kærnevåben med sådanne allierede stater, som allerede er i stand til at fremstille kærnevåben ɔ: p. t. Storbritannien. Forslaget er tidligere vedtaget af repræsentanternes hus.

Pekingregeringen erklærer, at den vil betragte forhandlingerne mellem den kinesiske og den amerikanske ambassadør i Genéve (påbegyndt aug. 1955, sidste møde dec. 1957) som afbrudt, hvis U. S. A. ikke inden 14 dage udser en repræsentant.

Juli 1958

1. – Konferencen i Genéve om mulighederne for at kontrollere, at en evtl. aftale om standsning af forsøg med kærnevåben overholdes, begynder. I konferencen deltager eksperter fra U. S. A., Canada, Storbritannien, Frankrig, Sovjetunionen, Polen, Tjekoslovakiet og Rumænien.

I Italien danner Amintore Fanfani regering, bestående af 16 kristelige demokrater og 4 socialdemokrater. Fanfani overtager selv udenrigsministerposten.

Udenrigsminister Foster Dulles udtaler, at ambassadørforhandlingerne med den kinesiske folkerepublik vil blive genoptaget, men ikke som følge af det kinesiske ultimatum (se 30/6).

2. – Ministerpræsident Khrushchev foreslår i en skrivelse til præsident Eisenhower, at der som forberedelse til en topkonference afholdes en ekspertkonference om foranstaltninger til forhindring af overraskelsesangreb. – 31. Eisenhower accepterer og foreslår, at eksperter fra øst og vest samles til et møde i Genéve den første uge i oktober.

Præsident Nasser ankommer til Jugoslavien på officielt besøg.

3. – Konseilspræsident de Gaulle skitserer i taler under en inspektionsrejse i Algier et økonomisk og socialt reformprogram: alle indbyggere i Algier skal have samme rettigheder og pligter og skal ved folkeafstemningen om Frankrigs forfatning udgøre ét vælgerkorps.
3.–11. afholder »de 6« en landbrugskonference i Stresa.

4. – FN's observatører i Libanon erklærer i deres første rapport, at de ikke har kunnet konstatere nogen væsentlig infiltration eller indsmugling af våben fra Den forenede arabiske Republik. – 8. Den libanesiske regering fastholder anklagen mod F. A. R. Rapporten kritiseres skarpt som misvisende, og Libanons faste delegerede ved FN hævder, at 25–30 pct. af ialt 10–12.000 oprørere er kommet udefra. – 30. I en ny rapport fra observatørgruppen hævdes det, at våbenindsmuglingen fra Syrien kun kan dreje sig om begrænsede mængder af lette våben, og at man ikke har kunnet konstatere illegal grænseoverskridelse. Det tilføjes dog, at kontrollen er meget vanskelig.

6. – Ved landdagsvalget i Nordrhein-Westfalen vinder de kristelige demokrater flertallet med 104 (1954: 90) mandater, medens socialdemokraterne opnår 81 (76) og de frie demokrater 15 (25) mandater. I 1954 fik desuden centrumspartiet 9 mandater.

I Mexico vælges Adolfo Lopez Mateos (det revolutionære institutionelle parti (PRI)) til præsident med 6.7 mill. stemmer. Luis Hector Alvarez (den nationale aktion) får kun 0.7 mill. stemmer

6.–7. – Ved det finske rigsdagsvalg får folkedemokraterne (kommunister) 23.6 (1954: 21.6) pct. af de afgivne stemmer og 50 (43) mandater, socialdemokraterne 23.5 (26.2) pct. og 48 (54) mandater, agrarforbundet 23.7 (24.1) pct. og 48 (53) mandater, det nationale samlingsparti (højre) 15.0 (12.8) pct. og 29 (24) mandater, det svenske folkeparti 6.7 (7.0) pct. og 14 (13) mandater, det finske folkeparti (liberale) 5.1 (7.9) pct. og 8 (13) mandater og de uafhængige socialdemokrater 1.7 pct. og 3 mandater. Stemmeprocenten er 71 mod 80 i 1954. – 28. 10 socialdemokratiske rigsdagsmedlemmer slutter sig til de 3 uafhængige socialdemokrater. Til formand for gruppen, som tager navnet »den socialdemokratiske opposition«, vælges fhv. finansminister, direktør i Finlands Bank Aarre Simonen.

6.–9. – Præsident Eisenhower aflægger officielt besøg i Canada, og det besluttes at danne et fælles ministerudvalg for for-

svarsspørgsmål og at indføre mere ensartede eksportbestemmelser i de to lande, især med henblik på handelen med Kina.

7. – Præsident Eisenhower underskriver en lov, hvorefter Alaska bliver forbundsstat (den 49.) under forudsætning af, at en folkeafstemning i territoriet inden 1/12 giver flertal herfor.

I Frankrig udnævnes Jacques Soustelle til informationsminister i stedet for André Malraux, der dog fortsætter som minister med andre opgaver.

11. – Forbundsrådet meddeler, at den schweiziske hær skal udrustes med kærnevåben.

14. – En officersgruppe gør statskup i Bagdad og proklamerer republikken Irak. Kong Feisal II, tronfølgeren Abdul Illah og ministerpræsidenten i Den arabiske Føderation, Nuri es Said, myrdes. Der dannes et statsråd med general Najib el Rubai i spidsen og en regering med brigadegeneral Abdul Karim Kassem som ministerpræsident og forsvarsminister og oberst Abdul Salam Aref som viceministerpræsident. I Amman meddeles officielt, at kong Hussein af Jordan har overtaget posten som statsoverhoved i Den arabiske Føderation efter kong Feisal, men dagen efter udsender Bagdad radio en erklæring om, at Irak er udtrådt af forbundet med Jordan. Den forenede arabiske Republik anerkender straks republikken Irak. – 15. Præsident Eisenhower meddeler, at han efter indtrængende anmodning fra præsident Chamoun og i overensstemmelse med FN-pagtens art. 51 om kollektivt selvforsvar sender amerikanske tropper til Libanon, idet de foranstaltninger, der hidtil er truffet af FN, efter begivenhederne i Irak er utilstrækkelige til at sikre Libanons uafhængighed. Samme dag går 1500 mand amerikansk marineinfanteri i land ved Beirut, og den 20. er den samlede amerikanske styrke i Libanon bragt op på over 10.000 mand. Hele den 6. amerikanske flåde koncentreres i det østlige Middelhav. I det engelske underhus udtaler udenrigsminister Selwyn Lloyd, at den engelske regering fuldt ud billiger den amerikanske intervention. Sikkerhedsrådet behandler Libanons klage over Den forenede arabiske Republik (se 6/6). – 16. Sovjetunionen kræver de amerikanske tropper trukket tilbage fra Libanon, og den kinesiske folkerepublik protesterer ligeledes skarpt. Præsident Nasser erklærer, at et angreb på Irak vil blive betragtet som et angreb på Den forenede arabiske Republik. – 17. Efter anmodning fra kong Hussein den foregående aften lander 300 mand engelske faldskærmstropper fra Cypern om morgenen i Jordan, og den følgende dag bringes styrken op på 2.000 mand. Amerikanske jetjagere dækker landingen. I det engelske underhus udtaler premierminister Macmillan, at det ikke er hensigten med de britiske tropper i Jordan, at de skal frigøre Jordans hær til angreb på Irak. Jordan klager til FN's sikkerhedsråd over Den forenede arabiske Republik for indblanding i Jordans indre anliggender. Præsident Nasser konfererer i Moskva med ministerpræsident Khrushchev. Sovjetunionen afholder store militærmanøvrer ved grænsen til Tyrkiet og Persien. – 18. Sovjetunionen og den kinesiske folkerepublik protesterer mod den britiske intervention i Jordan og kræver de fremmede tropper i Libanon og Jordan trukket tilbage straks. Sikkerhedsrådet forkaster et russisk resolutionsforslag herom med 8 stemmer mod 1, medens 2 – Sverige og Japan – undlader at stemme. Et svensk forslag om indstilling af FN's observatørvirksomhed i Libanon forkastes med 9 stemmer mod 2 (Sverige og Sovjetunionen). Derimod får et amerikansk forslag om oprettelse af en FN-styrke i Libanon til afløsning af de amerikanske tropper flertal med 9 stemmer for, men strander på Sovjetunionens veto. Sverige undlader at stemme. – 19. Jordan afbryder den diplomatiske forbindelse med Den forenede arabiske Republik med den begrundelse, at F. A. R. har anerkendt den nye regering i Irak. Nasser og viceministerpræsident Abdul Salam Aref underskriver i Damaskus en aftale mellem

F. A. R. og Irak om gensidig militær bistand og snævert politisk, økonomisk og kulturelt samarbejde mellem de to lande. I skrivelser til Eisenhower, Macmillan, de Gaulle og Nehru erklærer Khrushchev, at Sovjetunionen ikke kan forholde sig passiv over for engelsk-amerikansk intervention i det mellemste Østen og foreslår en topkonference med deltagelse af de 5 regeringschefer og FN's generalsekretær. Han understreger, at det haster, fordi kanonerne allerede begynder at skyde, og foreslår, at konferencen skal begynde 22/7 i Genéve, evtl. Washington. I Washington har den engelske udenrigsminister Selwyn Lloyd haft rådslagninger med præsident Eisenhower og udenrigsminister Foster Dulles, og det meddeles, at der er enighed om, at de to lande ikke vil gribe ind over for Irak. – 22. Eisenhower og Macmillan svarer Khrushchev, at de er villige til at deltage i et møde mellem regeringscheferne i FN's sikkerhedsråd; også de Gaulle ønsker drøftelserne i FN fortsat. I sikkerhedsrådet nedlægger Sovjetunionen veto mod et japansk forslag, hvorefter FN's generalsekretær bemyndiges til at iværksætte passende foranstaltninger for at sikre Libanons grænser, så at de amerikanske styrker kan trækkes tilbage. Generalsekretær Dag Hammarskjøld udtaler, at han vil fortsætte arbejdet for at udvide FN's indsats i Libanon. – 23. Khrushchev accepterer i princippet vestmagternes forslag af 22/7. Han foreslår, at arbejdet i sikkerhedsrådet skal begynde 28/7, og at Nehru skal deltage. – 24. Ministerpræsident Kassem udtaler, at revolutionen i Irak ikke er rettet mod noget andet land, men mod en korrupt overklasse. På spørgsmålet om Irak vil sende en repræsentant til Bagdadpagtens konference i London (se 28/7) svarer han, at han ikke kan udtale sig, så længe medlemsstaterne ikke har anerkendt republikken Irak (dette sker 30/7). – 26. Konseilspræsident de Gaulle meddeler Khrushchev, at han foretrækker Khrushchevs oprindelige forslag om en topkonference i Europa. – 28. Khrushchev beskylder i en skrivelse til Eisenhower U. S. A. for at anvende forhalingstaktik og slutter sig til de Gaulles forslag af 26/7. – 31. Det libanesiske parlament vælger forsvarschefen, Fuad Chehab, til Libanons præsident med stor majoritet. De Gaulle foreslår tidspunktet for en konference mellem regeringscheferne i Genéve fastsat til 18/8. Macmillan meddeler, at Storbritanniens faste repræsentant i sikkerhedsrådet vil foreslå, at regeringschefernes møde i sikkerhedsrådet finder sted 12/8.

I sit svar på ministerpræsident Khrushchevs forslag af 5/6 udtaler præsident Eisenhower, at en handelsaftale ikke er en nødvendig forudsætning for en udvidelse af handelen mellem U. S. A. og Sovjetunionen, og hvad kreditydelser angår, henviser han Sovjetunionen til at gøre brug af de normale kreditmuligheder i udenrigshandelen.

Nationalforsamlingen i Cambodia godkender enstemmigt prins Norodom Sihanouks regering.

15. – Sovjetunionen foreslår en venskabs- og samarbejdspagt mellem U. S. A., Sovjetunionen og de europæiske stater med pligt til, uanset eksisterende pagter og aftaler, ikke at yde hjælp eller moralsk støtte til en nation, der krænker freden i Europa.

16. – FN's Ungarnsudvalg offentliggør en rapport om processen mod Imre Nagy m. fl.

21.–24. – Den østrigske forbundskansler Julius Raab aflægger besøg i Moskva. I et kommuniqué ved besøgets afslutning meddeles bl. a., at Sovjetunionen har reduceret de oliemængder, Østrig endnu skal levere som krigsskadeserstatning, med 50 pct.

22. – I Venezuela kræver forsvarsministeren, general Castro León, pressecensur og udsættelse af valgene i 3 år. Da han ikke får nævneværdig tilslutning fra hæren og ingen støtte fra flåden, træder han tilbage som forsvarsminister. – 23. gennemføres generalstrejke i Caracas som sympatitilkendegivelse over for den provisoriske regering under kontreadmiral Larrazabal.

23. – Det meddeles officielt, at de britiske myndigheder på Cypern har arresteret ca. 1300 personer for at gøre en ende på attentaterne, der siden begyndelsen af juni har krævet ca. 100 dødsofre.

26. – Den hidtil største amerikanske jordrabant (godt 17 kg), Explorer IV, bringes i bane. Herefter kredser 3 amerikanske (Explorer I og IV og Vanguard I) og 1 russisk (Sputnik III) drabanter omkring jorden.

Den rumænske regering meddeler, at alle væbnede Sovjetstyrker er blevet trukket tilbage fra rumænsk territorium. (se 24/5).

28. – Bagdadpagtens konference i London, der finder sted uden deltagelse af Irak, billiger den engelske og amerikanske intervention i det mellemste Østen. Det meddeles, at U. S. A. har erklæret sig rede til at træffe aftale med de repræsenterede stater (Pakistan, Persien og Tyrkiet) om militært samarbejde.

30. – Den vesttyske forfatningsdomstol erklærer de i Hamburg og Bremen vedtagne love om folkeafstemning om forsvarets udrustning med kærnevåben for grundlovsstridige. I en anden kendelse fastslås, at Hessen har haft pligt til at skride ind mod nogle byer, som har vedtaget at afholde folkeafstemning om spørgsmålet.

August 1958

1. – Præsident Eisenhower meddeler ministerpræsident Khrushchev, at U. S. A. vil kræve sikkerhedsrådet indkaldt til møde 12/8 for at drøfte spørgsmålet om indirekte aggression i det mellemste Østen. Mødet kan holdes i New York eller et andet sted, kun ikke i Moskva, og han selv er rede til at deltage. – 5. I en skrivelse til vestmagterne går Khrushchev (der 31/7–3/8 har haft forhandlinger i Peking med statschefen, Mao Tse-tung) imod at regeringscheferne skal mødes i sikkerhedsrådet, der domineres af U. S. A. I stedet for vil Sovjetunionen kræve FN's plenarforsamling indkaldt til en ekstra samling for at drøfte spørgsmålet om de engelske og amerikanske troppers tilbagetrækning fra det mellemste Østen. Eisenhower accepterer straks forslaget, men udtaler den 6., at plenarforsamlingen må beskæftige sig med alle sider af det mellemøstlige problem. – 8. Ved åbningen af plenarforsamlingens ekstra samling forelægger generalsekretær Dag Hammerskjøld en plan, hvis hovedpunkter er, at de arabiske stater skal forpligte sig til ikke at blande sig i hinandens indre anliggender, at FN's indsats for bevarelsen af Libanons og Jordans uafhængighed skal forstærkes, og at der skal indledes et økonomisk samarbejde mellem de arabiske lande med støtte fra FN. – 13. Præsident Eisenhower møder personlig i plenarforsamlingen og forelægger det amerikanske program: oprettelse af et regionalt organ for økonomisk udvikling i de arabiske lande og af en FN-fredsstyrke for det mellemste Østen, foranstaltninger for at hindre en ny kaprustning og ophør af propagandaen samt forholdsregler til at sikre Jordans fred og Libanons uafhængighed. Eisenhower erklærer, at de amerikanske tropper i Libanon vil blive trukket tilbage, så snart Libanons lovlige regering ønsker det, eller når der gennem FN eller på anden måde er truffet sådanne foranstaltninger, at deres nærværelse ikke længere er nødvendig. Fra engelsk side afgives en tilsvarende erklæring om de engelske tropper i Jordan. Udenrigsminister Gromyko fremsætter et russisk resolutionsforslag, der kræver tropperne trukket tilbage og en forstærkelse af FN's observatørkorps, der også skal overvåge tilbagetrækningen. – 18. Norge og 6 andre stater, deriblandt Danmark, foreslår en resolution, der bygger på Hammerskjølds og

Eisenhowers forslag. – 21. fremsætter de 10 arabiske stater i fællesskab et forslag, der vedtages enstemmigt af plenarforsamlingen. Forslaget indeholder dels en opfordring til medlemsstaterne i den arabiske liga om ikke at blande sig i hinandens indre anliggender, dels en henstilling til generalsekretæren om at iværksætte foranstaltninger, der kan lette tilbagetrækningen af de fremmede tropper i Libanon og Jordan og fremme de arabiske landes økonomiske udvikling. Fire dage senere rejser Hammerskjøld til det mellemste Østen for at forhandle med de arabiske regeringer om resolutionens gennemførelse.

Eino Kilpi (folkedemokrat) opgiver at danne ny finsk regering, idet de to socialdemokratiske grupper afviser samarbejde med folkedemokraterne. – 26. Efter at Onni Hiltunens (soc.dem.) og Hetemäkis (samlingspartiet) forsøg på at danne flertalsregering uden folkedemokraterne er strandet på agrarernes modstand, opfordrer præsident Kekkonen K.-A. Fagerholm (soc.dem.) til at forsøge at danne samlingsregering af alle partier. Dette mislykkes, men 29. danner Fagerholm flertalsregering af alle partier med undtagelse af folkedemokraterne og den soc.dem. opposition. Til vicestatsminister og udenrigsminister udnævnes agraren Johannes Virolainen.

2. – Storbritannien og U. S. A. har anerkendt republikken Irak. Kong Hussein erklærer, at forbundet mellem Jordan og Irak (Den arabiske Føderation) er opløst. – 3. Efter et besøg i Bagdad udtaler præsident Eisenhowers særlige udsending, Robert Murphy, at han er overbevist om, at Irak ikke vil lade sig beherske af nogen magtgruppe. – 4. erklærer ministerpræsident Kassem, at regeringen ikke vil træffe nogen beslutning om Iraks medlemsskab af Bagdadpagten uden at have haft føling med de andre medlemmer. Han udtaler, at Irak ikke vil blande sig i Jordans anliggender, som må afgøres af det jordanske folk selv.

3. – Det meddeles, at ministerpræsident Khrushchev 31/7 ankom til Peking og dér har forhandlet med statschefen Mao Tsetung.

4. – Den græske terroristorganisation (EOKA) på Cypern proklamerer våbenhvile, og den 5. gør den tilsvarende tyrkiske organisation (TMT) ligeså. – 15. Efter forhandlinger i Athen og Ankara samt på Cypern offentliggør premierminister Macmillan en revideret Cypernplan (se 7/6), der bl. a. foreslår, at en græsk og en tyrkisk repræsentant akkrediteres Cyperns guvernør. – 16. Ærkebiskop Makarios afviser den nye plan som uantagelig for det store flertal af cyprioterne. – 20. I en skrivelse til Macmillan går ministerpræsident Karamanlis imod forskellige punkter i planen, men erklærer sig rede til at diskutere en midlertidig løsning, der ikke præjudicerer Cyperns fremtidige status, og som sikrer befolkningen demokratisk selvstyre med alle mulige garantier for det tyrkiske mindretal. – 25. Den tyrkiske udenrigsminister Zorlu meddeler, at Tyrkiet uden at give afkald på kravet om Cyperns deling accepterer den engelske plan.

8. – Den amerikanske atomundervandsbåd »Nautilus« har gennemført en rejse fra Stillehavet til Atlanterhavet under Nordpolsisen.

9. – Den nationale befrielsesfront i Algier (FLN) afviser i et opråb de Gaulles integrationspolitik. – 24. Algierske nationalister stikker oljelagre i brand mange steder i Frankrig.

Tass offentliggør en erklæring, i hvilken det hævdes, at beslutningen om at udstyre den schweiziske hær med kærnevåben (se 11/7) strider mod landets neutralitetspolitik, idet Schweiz vil blive afhængig af de lande, der leverer det kærnevåben.

14. – NATO-landene (÷ Island) og Japan har i koordinationskomitéen for handelen med de kommunistiske lande (COCOM)

truffet aftale om en væsentlig lempelse af embargoen på strategiske varer. U. S. A. vil dog opretholde embargoen over for den kinesiske folkerepublik i fuld udstrækning.

15. – Tass meddeler, at fhv. ministerpræsident, marskal Bulganin er udnævnt til formand for det økonomiske råd i Stavropolregionen i det nordlige Kaukasus (se 31/3).

15.–18. – Saudi-Arabiens ministerpræsident Emir Feisal erklærer under besøg hos præsident Nasser, at forholdet mellem Saudi-Arabien og Den forenede arabiske Republik har forbedret sig.

17. – Et amerikansk forsøg med en måneraket mislykkes, idet raketten eksploderer 77 sekunder efter afskydningen.

18. – Forbundsappelretten i St. Louis omstøder kendelsen af 21/7 om negerelevers adgang til centralgymnasiet i Little Rock, men udsætter 21. integrationens gennemførelse, indtil U. S. A.s højesteret er hørt. Højesteret afbryder 28. sin sommerferie for at behandle sagen. – 27.–28. vedtager den lovgivende forsamling i Arkansas praktisk taget enstemmigt en række lovforslag, som bl. a. bemyndiger guvernør Faubus til at lukke en offentlig skole, hvis integrationen medfører uroligheder eller trussel om uroligheder. Et andet forslag udsætter genåbningen af skolerne i Little Rock efter ferien til 15/9. – 31. erklærer guvernør Faubus, at han ikke vil underskrive forslagene, før højesteret har talt.

19. – Tass meddeler, at Sovjetunionen har ydet Island en 12-årig kredit på 50 mill. isl. kr. til køb af fiskefartøjer i Østtyskland. Renten er 2½ pct., og tilbagebetalingen skal ske i islandske varer.

21. – Ekspertkonferencen i Genéve (se 1/7) afslutter sit arbejde. Der er enighed om, at det med de eksisterende metoder til konstatering af kerneeksplosioner er muligt at gennemføre kontrol med overholdelsen af en aftale om indstilling af forsøg med kernevåben, når der oprettes et verdensomspændende net af kontrolposter. – 22. U. S. A. og Storbritannien erklærer sig rede til at slutte aftale med Sovjetunionen om indstilling af kærnevåbenforsøg i forbindelse med oprettelsen af et kontrolsystem og foreslår, at forhandlingerne skal påbegyndes 31/10. Såfremt Sovjetunionen accepterer, er vestmagterne villige til – under forudsætning af at Sovjetunionen ikke genoptager forsøgene – at suspendere forsøgene for et år fra den nævnte dato, og til derefter på visse betingelser at forlænge suspensionsperioden med et år ad gangen. Den franske regering lader forstå, at Frankrig vil arbejde videre med udviklingen af kærnevåben og foretage prøveeksplosioner. – 30. Sovjetunionen accepterer vestmagternes forslag.

Konseilspræsident de Gaulle indleder en rundrejse til de franske kolonier i Afrika for at agitere for Frankrigs nye forfatning. I sine taler fremhæver de Gaulle, at et nej til forfatningen betyder, at det pågældende område ønsker uafhængighed, og at Frankrig vil respektere et sådant ønske. Et ja udelukker på den anden side ikke uafhængighed på et senere tidspunkt. I Fransk Guinea kræver ministerpræsident Sekou Touré uafhængighed uden indskrænkninger.

23. – Efter sporadisk granatild i første uge af august retter det kommunistiske artilleri på det kinesiske fastland et voldsomt bombardement mod øerne Quemoy og Matsu, der holdes besat af ca. 200.000 mand eller 1/3 af Formosaregeringens samlede styrker. Bombardementet fortsættes de følgende dage, og samtidig kommer det til træfninger mellem lettere søstridskræfter i Formosastrædet. Udenrigsminister Foster Dulles advarer den kinesiske folkerepublik mod at forsøge at erobre øerne. – 28. opfordrer den øverstbefalende i kystprovinsen Fukien over for Formosa de nationalistiske styrker på Quemoy og

Matsu til at overgive sig eller gøre oprør mod Chiang Kai-shek. Han truer med, at landgang er umiddelbart forestående.

De tre vestmagter erklærer, at spørgsmålet om forberedelserne til en topkonference må være afgjort, inden de tager stilling til det russiske forslag af 15/7.

24. – Sydafrikas premierminister siden november 1954, J. G. Strijdom, afgår ved døden, 65 år gammel.

27. – En russisk raket med to hunde når en højde af 450 km, hvorefter hundene bringes tilbage til jorden i god behold.

September 1958

1. – Islands beslutning om en fiskerigrænse på 12 sømil træder i kraft. Forsøg på gennem NATO at bilægge den strid, der i anledning af Islands beslutning er opstået med Storbritannien, har ikke ført til noget resultat. Den islandske regering protesterer imod, at engelske trawlere fisker inden for den nye grænse under beskyttelse af krigsskibe, der hindrer de islandske inspektionsfartøjer i at udføre deres hverv. – 2. En engelsk trawler bordes af ubevæbnet mandskab fra en islandsk kanonbåd, men befries af en engelsk fregat. Trawlerne opfordres til at gøre modstand, hvis der bliver gjort forsøg på at borde dem. – 8. Statsminister Herman Jónasson erklærer, at Island aldrig vil tilbagekalde beslutningen om en fiskerigrænse på 12 sømil. – 10. Udenrigsminister Gudmundsson meddeler, at Island vil foreslå, at FN's plenarforsamling udarbejder bestemmelser om den internationale søret og territorialfarvandsgrænsen.

1.–13. afholdes i Genève FN's 2. internationale konference om kærneenergiens fredelige anvendelse.

2. – Formosaregeringen melder om en søsejr i Formosastrædet, men indrømmer i øvrigt, at forsyningen af garnisonen og den civile befolkning på Quemoy volder store vanskeligheder p. gr. af blokaden og den voldsomme artilleriild fra fastlandet. – 4. Udenrigsminister Foster Dulles erklærer, at præsident Eisenhower endnu ikke er kommet til den overbevisning, at det er nødvendigt at sætte amerikanske styrker ind til forsvar af Formosa, men ikke vil tøve, hvis han finder det nødvendigt. – 5. Det engelske udenrigsministerium erklærer, at England deler den amerikanske regerings bekymring over ethvert forsøg på med vold at hidføre territoriale ændringer; i øvrigt er den engelske regerings syn på de kinesiske kystoers status uændret, siden udenrigsminister Eden i jan. 1955 opfordrede nationalisterne til at trække sig tilbage. – 6. Ministerpræsident Chou En-lai understreger Pekingregeringens urokkelige beslutning om at befri Formosa og Pescadorerne og udtaler, at det kinesiske folk ikke kan tolerere truslen fra Quemoy og Matsu; han fordømmer den amerikanske aggression, men erklærer, at Peking i fredens interesse er villig til at genoptage ambassadørforhandlingerne (se 1/7) med U. S. A. Den flg. dag erklærer U. S. A., at den amerikanske ambassadør i Warszava er rede, men at U. S. A. fortsat ikke vil være med til en ordning til skade for Formosaregeringen. – 7. Fra denne dato hjælper enheder af den 7. amerikanske flåde efter anmodning fra Formosaregeringen de nationalistiske krigsskibe med konvojering af forsyningstransporter til Quemoy. – 8. Ministerpræsident Khrushchev erklærer i en skrivelse til præsident Eisenhower, at et angreb på den kinesiske folkerepublik vil være et angreb på Sovjetunionen. – 11. I en radio- og fjernsynstale erklærer præsident Eisenhower, at et nyt München ikke vil gavne freden i det fjerne Østen. – 12. Det engelske udenrigsministerium erklærer, at England ikke har nogen forpligtelse til at forsvare Quemoy, Matsu eller Formosa, og at U. S. A. hverken har søgt

eller fået løfte om engelsk bistand i tilfælde af krig om de kinesiske kystøer. – 13. Præsident Eisenhower afviser i et brev til Khrushchev beskyldningerne mod U. S. A. og erklærer, at U. S. A. kun opfylder sine traktatlige forpligtelser over for en allieret. – 15. Ambassadørforhandlingerne mellem U. S. A. og Sovjetunionen genoptages i Warszava. Arbejderpartiets leder, Hugh Gaitskell, anmoder premierminister Macmillan om en klar udtalelse om, at Storbritannien ikke vil deltage i en krig til forsvar for Quemoy. Macmillan svarer, at regeringen arbejder for en fredelig bilæggelse af striden, og at det ville være at gå kommunisternes ærinde, hvis den offentlig tog stilling til vanskeligheder, som man håber at overvinde i fællesskab. – 19. Khrushchev kræver i et brev til Eisenhower, at de amerikanske stridskræfter skal forlade Formosaområdet; i modsat fald står ingen anden vej åben for den kinesiske folkerepublik end at fordrive de fjendtlige styrker, og Sovjetunionen vil fuldt og helt stille sig på Pekings side i en sådan politik. – 20. Præsident Eisenhower nægter at modtage Khrushchevs skrivelse. – 27. Udenrigsminister Foster Dulles udtaler, at U. S. A. ikke venter militær hjælp fra NATO i det fjerne Østen. – 30. Foster Dulles erklærer på en pressekonference, at det vil være tåbeligt at holde Quemoy og Matsu så stærkt besat af nationalistiske tropper, hvis der træffes aftale om en indstilling af fjendtlighederne i Formosastrædet eller disse blot faktisk ophører.

Det sydafrikanske nationalistiske partis parlamentsgruppe vælger minister for de indfødtes anliggender, dr. H. F. Verwoerd, til formand i stedet for afdøde premierminister J. G. Strijdom, og samme dag udnævnes han til unionens premierminister. – 3. erklærer Verwoerd i en radiotale, at han vil sætte al sin energi ind på at gøre Sydafrika til republik på et dertil egnet tidspunkt.

4. – Konseilspræsident de Gaulle redegør for sit forslag til en ny forfatning, der giver præsidenten stærkt udvidede beføjelser, og hvis skæbne skal afgøres ved folkeafstemning 28/9. – 6. Det folkerepublikanske partis udvidede bestyrelse godkender forfatningsforslaget med 121 stemmer mod 12. – 11.–14. afholder såvel det radikale parti som det socialistiske parti kongres. De radikale beslutter under modstand fra fhv. konseilspræsident Pierre Mendès-France med 716 stemmer mod 544 at anbefale forfatningsforslaget til vedtagelse. Fhv. konseilspræsident Félix Gaillard vælges til formand for partiet. Hos socialisterne, der genvælger vicekonseilspræsident Guy Mollet som formand, er stemmetallene 2786 for og 1176 imod godkendelse af forfatningsforslaget. – 28. Ved folkeafstemningen afgives i moderlandet ca. 17.7 mill. stemmer (79 pct.) for forfatningsforslaget, ca. 4.6 mill. stemmer (21 pct.) imod. Valgdeltagelsen er næsten 85 pct. I Algier, hvor stemmeprocenten er ca. 80, vedtages forslaget med 96.5 pct. af de afgivne stemmer, og i alle de oversøiske områder er der ligeledes stor majoritet for forslaget undtagen i Fransk Guinea, hvor 98 pct. stemmer nej. Guinea har dermed valgt at blive uafhængig (se 21/8), og 29. meddeler guvernøren for de franske oversøiske områder ministerpræsident Sekou Touré, at Frankrigs rettigheder og forpligtelser (derunder finansiel støtte) straks ophører, idet dog de franske embedsmænd i to måneder vil være til disposition som rådgivere.

Den kinesiske folkerepublik proklamerer en søterritorialgrænse på 12 sømil og erklærer, at den ikke blot gælder for fastlandet og kystøerne, bl. a. Quemoy og Matsu, men også for Taiwan (Formosa) og Penghu (Pescadorerne), der er ulovligt okkuperede af U. S. A. Amerikanske krigsskibe, der konvojerer forsyningstransporter til Quemoy, ignorerer 12 somile grænsen. – 9. meddeler Sovjetunionen, at den fuldt ud respekterer den nye territorialgrænse, medens Storbritannien den 13. erklærer, at det ikke kan anerkende udvidelsen af søterritoriet som lovlig.

I Chile vælges de liberales og det kon-

servative partis kandidat, Jorge Alessandri, til præsident.

5. – Sovjetunionens kommunistiske partis centralkomité har befriet marskal Bulganin for hans pligter som medlem af partiets præsidium. Samtidig meddeles, at det kommunistiske partis 21. kongres vil finde sted 27/1 1959.

6. – Den arabiske ligas generalsekretær meddeler, at Tunis og Marokko har besluttet at indtræde i ligaen som ordinære medlemmer.

8. – Maine vælger for første gang en demokratisk senator, idet guvernør Muskie får 170.000 stemmer og den nuværende republikanske senator Payne 110.000 stemmer. Demokraterne besætter ligeledes guvernørposten og 2 (+ 1) af Maines 3 pladser i repræsentanternes hus.

9. – Den vesttyske regering foreslår i noter til de 3 vestmagter og Sovjetunionen, at der nedsættes en 4 magts kommission til at udarbejde forslag til Tysklands genforening, jfr. enstemmig beslutning af forbundsdagen 2/7. Forinden (5/9) har den østtyske regering foreslået, at en kommission af repræsentanter for de 4 magter skal udarbejde en fredstraktat for Tyskland og derefter forhandle med en kommission af repræsentanter for Vest- og Østtyskland. Den østtyske note besvares kun af Sovjetunionen, der den 18. slutter sig til det østtyske forslag og går imod det vesttyske. – 30. accepterer de tre vestmagter det vesttyske forslag.

12. – Statsrådet i Irak afskediger viceministerpræsident og indenrigsminister Abdul Salam Aref som den øverstbefalendes stedfortræder. – 30. udelukkes Aref tillige af regeringen, og den vesttyske regering anmodes om at godkende ham som ambassadør i Bonn.

U. S. A.'s højesteret går imod udsættelse af gennemførelsen af fællesundervisning af hvide og sorte i Little Rock, hvorefter guvernør Faubus i henhold til sine fuldmagter (se 18/8) bestemmer, at de 4 gymnasier i Little Rock skal forblive lukkede. – 27. afholdes folkeafstemning, hvor ca. 19.500 stemmer imod og ca. 7.500 for fællesundervisning, og 29. udlejes skolerne til et privat selskab, men samme dag afsiges retskendelse, der forbyder skolemyndighederne at overdrage skolerne til andre.

14. – Forbundskansler Adenauer besøger konseilspræsident de Gaulle i Colombey-les-deux-Églises.

15.–26. – I Montreal afholdes en konference af Commonwealthlandenes finansministre.

16. – FN's 13. ordinære plenarforsamling åbnes og vælger den libanesiske udenrigsminister Charles Malik til præsident. – 22. Plenarforsamlingen beslutter med 61 stemmer mod 10 (10 undlader at stemme) at sætte Ungarnsspørgsmålet på dagsordenen. Det vedtages ligeledes at sætte Algierspørgsmålet og racespørgsmålet i Sydafrika på dagsordenen. Den franske delegation erklærer, at den ikke vil deltage i debatten om Algier, og den sydafrikanske delegation indtager samme standpunkt m. h. t. racespørgsmålet. – 23. Plenarforsamlingen forkaster med 40 stemmer mod 29 (12 undlader at stemme) et forslag fra Indien om at sætte spørgsmålet om Kinas repræsentation i FN på dagsordenen.

18. – Den græske regering hævder i en note til de stater, der har underskrevet Lausanne-traktaten af 1923, at den britiske regering ved at akkreditere en repræsentant for den tyrkiske regering hos Cyperns guvernør (se 4/8) krænker traktaten. – 27. Ærkebiskop Makarios foreslår i en skrivelse til den britiske regering, at Cypern efter en tids selvstyre bliver uafhængig, og at tilslutning til Grækenland eller deling derefter skal være afhængig af FN's godkendelse. – 29. erklærer den græske regering, at den billiger Makarios' forslag, men 30. svarer premierminister Macmillan, at regeringen fasthol-

der sin plan (se 7/6 og 4/8), omend Makarios' forslag sammen med andre kan tages under overvejelse ved den endelige løsning.

19. – Den algierske oprørsleder Ferhat Abbas giver i Cairo meddelelse om, at han har dannet en provisorisk regering for republikken Algier. Samtlige medlemmer tilhører den nationale befrielsesfront (FLN). En talsmand for det franske udenrigsministerium erklærer, at Frankrig vil betragte anerkendelse af oprørsregeringen som en uvenlig handling. I løbet af 3 dage anerkendes oprørsregeringen af Den forenede arabiske Republik, Irak, Jordan, Jemen, Libyen, Sudan, Tunis, Marokko og den kinesiske folkerepublik. – 28. Ferhat Abbas erklærer, at eksilregeringen til enhver tid er rede til at forhandle med Frankrig under forudsætning af, at Algiers ret til uafhængighed og suverænitet anerkendes.

21. – Ved de kommunale valg i Sverige går folkepartiet yderligere tilbage (se 1/6), medens socialdemokratiet, centrumspartiet og navnlig højre har fremgang.

22. – Præsident Eisenhowers sekretær og rådgiver Sherman Adams meddeler, at han trækker sig tilbage (se 10/6).

Sekretæren i det bulgarske kommunistiske partis centralkomité beskylder Jugoslavien for at forfølge den bulgarsksindede befolkning i Makedonien.

23. – Camille Chamouns funktionstid som Libanons præsident udløber, og han efterfølges af Fuad Chehab (se 31/7), der i deputeretkammeret opfordrer til enighed og erklærer, at der ikke skal være sejrherrer og besejrede. Han udtaler, at hans politik skal gå ud på at skabe sådanne tilstande, at de fremmede tropper kan trækkes tilbage, og på en forbedring af forholdet til de arabiske søsternationer. – 24. danner Rashid Karami, lederen af oprørerne i Tripoli, regering bestående af medlemmer af oppositionen mod Chamoun og neutrale elementer. Philippe Takla bliver udenrigsminister. Udnævnelsen af en oprørsleder til ministerpræsident vækker stor harme blandt Chamouns tilhængere, og 26. enes 32 (af i alt 66) deputerede om at danne en samlet opposition under Chamouns ledelse.

24. – I Washington afsluttes en 2 dages konference af udenrigsministrene i de 21 amerikanske republikker.

28. – Ved landdagsvalget i Slesvig-Holsten får de kristelige demokrater 33 (25), socialdemokraterne 26 (25), flygtningepartier 5 (10), de frie demokrater 3 (5) og Sydslesvigsk Vælgerforening 2 (0) mandater.

30. – Den amerikanske atomenergikommission meddeler, at man har konstateret, at Sovjetunionen har genoptaget prøvesprængninger af kærnevåben.

Generalsekretær Dag Hammerskjøld aflægger rapport om sine forhandlinger med de arabiske stater (F. A. R., Irak, Jordan og Libanon). Der vil blive ansat en særlig repræsentant for generalsekretæren i Jordan med hovedkontor i Amman og forbindelseskontorer i Damaskus og Beirut. Desuden skal en »flyvende ambassadør« ved FN i New York sørge for kontakten med de arabiske regeringer. Sammen med FN-observatørerne i Libanon skal generalsekretærens stedfortræder i Amman overvåge, at de arabiske stater opfylder de forpligtelser, de har påtaget sig ved FN-resolutionen af 21/8. F. A. R. og Irak har nægtet at modtage en repræsentant for generalsekretæren på deres territorier.

DANMARK

April 1958

10. – Ved forhandlinger mellem regeringen og landbrugsområdets organisationer banes der vej for en overenskomst om løn og arbejdstid i landbruget efter samme retningslinier som i industrien, idet regeringen giver tilsagn om kompensation for omkostningsforhøjelserne ad lovgivningens vej (kornordning, rapsordning, bemyndigelseslov vedrørende landbrugseksporten, se iøvrigt Ø. og P., 1958, s. 96–98.

11. – Folketinget vedtager forslaget om oprettelse af et socialforskningsinstitut med 64 stemmer mod 24 (v.), medens 23 (k.f.) undlader at stemme.

15. – Folketinget foretager 1. behandling af venstres og konservatives forslag om bortfald af ydelse til stabiliseringslån for 1958–59. Finansminister Kampmann afviser forslaget, idet han udtaler, at regeringen, hvis det bliver nødvendigt at stimulere den økonomiske aktivitet, vil foretrække at opmuntre forbruget gennem en skattelettelse. Han er imidlertid villig til i et udvalg at drøfte den økonomiske situation, navnlig med henblik på en forøgelse af beskæftigelsen. Thorkil Kristensen (v.) erklærer, at han ikke kan stemme for standsning af opkrævningen, med mindre der sættes noget andet i stedet, og anbefaler en importafgift. På foranledning af Poul Møller (k.f.) udtaler finansministeren, at han ikke skønner, at tidspunktet er inde til en diskontonedsættelse, og at han har indtryk af, at nationalbanken er af samme opfattelse.

Landbrugsminister Karl Skytte får landbo-, husmands- og tolvmandsforeningernes tilslutning til et forslag om kornordning.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen opnår Danmarks Lærerforenings tilslutning til sit forslag om skolereform med visse ændringer.

16. – Tronfølgeren, prinsesse Margrethe, fylder 18 år og tager sæde i statsrådet.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændringer i lov om udlændinges adgang til landet (se 24/1) og foretager derefter 2. behandling af forslag om ændringer i retsplejeloven. I udvalget er der opnået stort flertal for et kompromis, hvorefter højesteretssagførerprøven bortfalder, og alle sagførere får titel af advokat; de nuværende lands- og højesteretssagførere skal dog fortsat kunne benytte disse titler. Efter udvalgsflertallets forslag skal alle advokater, der i 5 år har procederet for en landsret og har fået rettens attest for at være øvet i procedure, have ret til at møde for højesteret, men højesteret kan bortvise en advokat, der har vist sig uegnet til procedure for højesteret. Et mindretal, den konservative Poul Møller, foreslår højesteretsprøven bevaret med nogle lempelser, men hans forslag forkastes med 72 stemmer mod 20 (16 k.f., 3 r.v. og 1 v.), medens 22 (v.) undlader at stemme.

M. h. t. voteringsordningen er der opnået enighed om ophævelse af højesteretsdommernes og – i borgerlige sager – landsdommernes anonymitet, således at det kan ses, hvorledes de enkelte dommere har ønsket sagen afgjort.

18. – Finansminister Kampmann fremsætter forslag til lov om lønninger og pensioner til statens tjenestemænd og forslag til lov om normering og klassificering af statstjenestemandsstillinger. Samtidig fremsætter undervisningsministeren forslag til lov om lønninger til folkeskolens lærere, kirkeministeren forslag til lov om folkekirkens lønningsvæsen og socialministeren forslag om ændring i lov om folkeforsikring (vedr. adgangen til at oppebære folkepensionens mindstebeløb).

Forslagene, der er i overensstemmelse med flertalsindstillingen fra lønningskommissionen af 1954, er tiltrådt af de forhandlingsberettigede tjenestemandsorganisationer, og hovedpunkterne i den foreslåede lønningsreform er: 1) de nuværende 84 lønningsklasser sammenlægges til 30, 2) lønnen bliver ens for forsørgere og ikke-forsørgere, 3) der skabes overensstemmelse mellem lønrammerne og de faktiske lønninger, idet den hidtidige sondring mellem faste og bevægelige løndele bortfalder; bortset fra stedtillæg (og i særlige tilfælde personlige tillæg) skal lønnen fremtidig alene bestå af grundløn og alderstillæg, 4) grundlønnen reguleres automatisk efter pristallet, og der indføres et reallønsregulerende tillæg til grundlønnen, overenskomsttillægget; forholdet mellem lønningerne i de forskellige lønklasser forrykkes ikke uanset antallet af tillægsportioner (regulering af reallønnen kan tidligst finde sted pr. 1/4 1961), 5) begyndelseslønnen for en række stillinger nedsættes, medens slutlønnen forhøjes, 6) ved lønfastsættelsen rådes der til en vis grad bod på, at de lavere og højeste lønninger siden 1946 er steget forholdsvis stærkere end mellemlønningerne, 7) de højere og højeste lønninger forhøjes betydeligt, 8) pensionsbidraget fastsættes til 4 pct. af grundlønnen, 9) alle pensionerede tjenestemænd får adgang til ved siden af tjenestemandspensionen at oppebære folkepensionens mindstebeløb, 10) aldersgrænsen for adgangen til at søge afsked med pension forhøjes fra 65 til 67 år, 11) højeste egenpension opnås tidligst ved det 67. år mod hidtil normalt ved det 63. år, 12) enkepensionen nedsættes, men børnepensionstillægget forhøjes.

De samlede merudgifter ved lovforslagene anslås til 140 mill. kr. for 1958–59.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om udvidelse og ombygning af rigshospitalet. Omkostningerne anslås på grundlag af priserne i 1957 til 165 mill. kr., fordelt over ca. 14 år.

Folketinget vedtager forslag om ændring i lov om støtte til nybygning af færøske fiskefartøjer med 100 stemmer mod 20. (k.f.).

Forligsmandens mæglingsforslag for landbruget m. m. offentliggøres. (Om indholdet se Ø. og P. 1958, p. 93).

19. – Nationalbanken nedsætter diskontoen fra 5½ til 5 pct. Nationalbankdirektør Svend Nielsen udtaler, at det er en forudsætning for denne lempelse af pengepolitikken, at der ikke over finanspolitikken tillades en stigning i forbruget.

22. – Folketinget vedtager forslaget om ændringer i retsplejeloven (se 16/4) med 117 stemmer (s., v., r. v., rf. og k. samt den konservative Thestrup) mod 20 (k. f. og venstremanden Per Federspiel).

Bankernes og sparekassernes organisationer vedtager ikke at ændre maksimalsatserne for indlån.

24. – Det meddeles, at statsminister H. C. Hansen har truffet aftale med afdøde udenrigsminister P. Munchs søn, cand. polit. Ebbe Munch, om en gennemgang af P. Munchs efterladte papirer i rigsarkivet. Gennemgangen skal foretages af et udvalg bestående af højesteretsdommer A. Lorenzen, rigsarkivar Svend Aakjær og biskop H. B. L. Øllgaard med underarkivar i udenrigsministeriet V. Sjøqvist som tilforordnet. Udvalget skal afgive beretning til stats-

ministeren om, hvorvidt der måtte findes oplysninger om eller holdepunkter for at antage, at der har bestået en forhåndsaftale mellem danske og tyske myndigheder om besættelsen den 9. april 1940.

Indenrigsminister Søren Olesen fremsætter forslag om et levnedsmiddelinstitut.

25. – Under 1. behandling af forslagene om statstjenestemændenes lønninger og pensioner udtaler Henry Christensen (v.) sin skuffelse over, at det ikke i kommissionen lykkedes at få tilslutning til venstres ønske om, at pristalsreguleringen skal foregå efter et pristal, der ikke omfatter skatter og afgifter. Baagø (k. f.) erklærer sig villig til at overveje mulighederne for at indføre et sådant pristal, men under forudsætning af, at det kommer til anvendelse over for alle pristalsregulerede lønninger. I øvrigt er modtagelsen af forslagene i det hele og store velvillig, men Niels Andersen (rf.) er meget betænkelig ved de økonomiske konsekvenser og mener ikke, det kan være rigtigt, at borgerne deles i folkepensionister og langt bedre stillede statspensionister.

29. – Mæglingsforslaget for landbruget m. m. meldes vedtaget af begge parter.

Maj 1958

1. – Detailpristallet for april viser en stigning på 1 point til 439 (1914 = 100) i sammenligning med januar. Særpristallet stiger ligeledes 1 point til 433.

5. – Et 3 dages møde i NATO-rådet åbnes i folketingets lokaler på Christiansborg. Alle de 15 NATO-landes udenrigsministre deltager. Ved åbningsmødet taler stats- og udenrigsminister H. C. Hansen og minister for udenrigsøkonomi J. O. Krag.

7. – Handelsrådgiver ved den danske ambassade i Bonn, ambassaderåd Einar Blechingberg, fængsles i et lukket retsmøde i byretten, sigtet for spionage mod den danske stat.

8. – På et møde mellem landbrugets hovedorganisationer besluttes det at oprette et landbrugets afsætningsråd, som skal virke i forbindelse med en kommende bemyndigelseslovgivning vedrørende landbrugseksporten.

9. – Udenrigsministeriet meddeler, at repræsentanter for det engelske handelsministerium ved de dansk-engelske baconforhandlinger i København har bekræftet, at det er hensigten at nedsætte den engelske produktion af svinekød.

En fællesudtalelse fra Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund understreger betydningen af, at de forbedringer, arbejderne har opnået ved de nye 3-årige overenskomster, ikke medfører højere omkostninger. Både arbejdere og arbejdsgivere opfordres derfor til at gøre en indsats for større produktion og beskæftigelse, bl. a. ved at fremme opsparing og investering.

Forligsmanden meddeler, at et mæglingsforslag for slagterierne er tiltrådt af begge parter, og at samtlige udstedte varsler om arbejdsstandsning er taget tilbage.

11. – Danmarks Lærerforenings hovedbestyrelse udtaler i en resolution, at betingelserne for foreningens tilslutning til skolereformforslaget (se 15/4) ikke er opfyldt i de ændringsforslag, undervisningsministeren har skitseret. I en anden resolution, der er stilet til regering og folketing, protesteres mod, at et ændringsforslag åbner adgang for ikke-seminarieuddannede lærere (fra Ollerup-skolen) til folkeskoleembeder.

12. – Efter langvarige forhandlinger får landbrugsminister Karl Skytte tilslutning fra landbrugets, industriens og handelens hovedorganisationer til et forslag til be-

myndigelseslov vedrørende landbrugseksporten. Fra handelens og industriens side understreges det dog, at man principielt er imod en sådan lovgivning, og at tilslutningen kun er udtryk for praktisk samarbejdsvilje under de givne vilkår.

Handelens og industriens hovedorganisationer og brancheforeninger vedtager at oprette et fælles eksportråd for landbrugsvarer (se også 8/5).

13. – Fra et møde i det politiske forsvarsudvalg udsendes en meddelelse, hvoraf det fremgår, at forsvarsstyrelsen anser et budget på godt 1200 mill. kr. for nødvendigt til fuld dækning af forsvarets behov. I mødet foreligger en ajourføring af en tidligere udarbejdet skitse til 970 mill. kr., der nu er beregnet at ville koste ca. 1090 mill. kr., samt to nye skitser, udarbejdet af forsvarsstyrelsen efter udvalgets direktiv af 21/12 1957, nemlig en forsvarsordning til 850 mill. kr. og én til 940 mill. kr. (ajourføring af tidligere skitse til 900 mill. kr.). Ved udarbejdelsen af disse skitser har forsvarsstyrelsen forudsat fredstidsstationering her i landet af andre NATO-landes styrker. Forsvarsminister Poul Hansen erklærer, at denne forudsætning ikke kan accepteres af regeringen.

Da forslag til lov om forsikringsvirksomhed ikke kan ventes gennemført i indeværende folketingsår, fremsætter handelsminister Philip forslag om ændring i lov om livsforsikringsvirksomhed med de foreslåede nye regler om forsikringsfondens anbringelse (se 23/1).

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændringer i retsplejeloven, hvorefter posten som chef for politiets efterretningstjeneste nedlægges og efterretningstjenesten ligesom før 1950 henlægges under rigspolitichefen.

Folketinget vedtager enstemmigt forslaget om ændring af loven om oprettelse af Statens alm. Videnskabsfond (se 5/2). Endvidere færdigbehandles venstres og de konservatives forslag om ophævelse af lov om nedsættelse af en trustkommission, der ved 2. behandling er ændret således, at trustkommissionen skal afslutte de igangværende undersøgelser og afgive betænkninger senest 1/7 1959. Det ændrede forslag vedtages ved 3. behandling med 140 stemmer mod 6 (k.) Desuden vedtages forslaget om bybefolkningens forsyning med mælk og fløde med 82 stemmer (s., r.v., k. og venstremanden J. Chr. Christensen) mod 58 (v. og k.f.), medens 14 (rf., de konservative Erna Sørensen, Kr. Amby og Reedtz-Thott og venstremændene Thisted Knudsen og Heick) undlader at stemme.

Forslag til folketingsbeslutning om ratifikation af konvention om arbejdstilsyn inden for industri og handel vedtages enstemmigt.

Smøreksportudvalget afslutter kontrakt med de sovjetrussiske indkøbsmyndigheder om levering af 7000 t smør i de kommende 8 uger.

14. – Landbrugsminister Skytte fremsætter forslag om en kornordning for høståret 1958–59 og forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer (se Ø. og P., 1958, s. 96–98) samt forslag til lov om tilvirkning og forhandling af ost.

Finansminister Kampmann fremsætter det bebudede (se 26/3) forslag om en opsparingsordning for ikke-forsørgere under 25 år, som får valget mellem årligt at opspare et beløb svarende til statsindkomstskatten, dog højst 2.000 kr., på særlige konti i pengeinstitutterne eller at betale en tillægsskat på 25 pct. af det pålignede beløb. En sådan opsparingskonto kan først hæves, når skatteyderen er fyldt 30 år, med mindre han gifter sig forinden. Det foreslås desuden, at der skal kunne gives tilladelse til at hæve kontoen, hvis skatteyderen efter det fyldte 25. år godtgør, at han driver selvstændig erhvervsvirksomhed.

Finansministeren fremsætter desuden forslag om nedsættelse af totalisatorafgiften.

Socialminister Bomholt fremsætter forslag om pension og hjælp til enker, hvorefter kvinder, der bliver enker efter det fyldte 55. år, får ret til pension, forudsat

at ægteskabet har varet mindst 5 år. Har enken ved ægtefællens død to børn under 18 år, nedsættes aldersgrænsen til 45 år, og der stilles ikke krav m. h. t. ægteskabets varighed.

Folketinget foretager 2. behandling af skolelovsforslagene, hvorom der i udvalget er opnået enighed mellem s., v., r.v. og rf. Gennem sin ordfører, Poul Hartling, forbeholder venstre sig dog sin stilling, idet man er gået ud fra, at Danmarks Lærerforening havde tiltrådt forslaget om ændringer af lov om folkeskolen. (se 11/5).

18. – Vesttysklands vicekansler og økonomiminister Ludwig Erhard ankommer til København, hvor han bl. a. skal forhandle med regeringen om de europæiske markedsplaner.

Handelsminister Philip gør sig i en tale på De danske Provinsbankers årsmøde til talsmand for optagelse af udenlandske lån til finansiering af en industriel ekspansion. Ved samme lejlighed henstiller nationalbankdirektør Svend Nielsen til bankerne, at de i deres udlånsvirksomhed først og fremmest har de produktivitetsfremmende investeringer og de valutaskabende eller valutabesparende formål for øje.

20. – Undervisningsminister Jørgen Jørgensen fremsætter forslag om erhvervelse af Lundtoftesletten til udvidelse af Danmarks tekniske Højskole.

Justitsminister Hans Hækkerup fremsætter forslag om ændring i færdselsloven, hvorefter de ingeniøruddannede motorsagkyndiges arbejdsområde indskrænkes ved, at de almindelige førerprøver efterhånden overtages af politiet og en væsentlig del af synene af motorkøretøjer af mekanikeruddannede assistenter.

21. – Statsminister H. C. Hansen fremsætter forslag til lov om vederlag og pension m. v. for ministre. Ministerlønnen foreslås sat til 42.600 kr., som er lønnen for departementschefer efter forslaget til tjenestemandslov. Ministre, der ikke er medlemmer af folketinget, skal oppebære samme omkostningstillæg som folketingsmedlemmer i København, 4.000 kr., og der skal herudover være adgang til med finansudvalgets tilslutning at yde sådanne ministre et særligt tillæg på 3.000 kr. plus sædvanligt procenttillæg. Endvidere skal alle afgåede ministre have ret til ventepenge (svarende til højeste pension) i 2 år.

Arbejds- og boligminister Bundvad fremsætter forslag om iværksættelse af offentlige arbejder og beskæftigelse af arbejdsløse og handelsminister Philip forslag til lov om egnsudvikling. Det første indeholder et afsnit om støtte til udbygning af industriarealer og etablering af fælles værkstedshuse med særligt henblik på arbejdsløshedsøerne. I øvrigt er der ved udformningen af lovforslaget taget hensyn til venstres og de konservatives forslag af 18/2. Forslaget om egnsudvikling tager i første række sigte på at ophjælpe produktiv beskæftigelse i områder, som m. h. t. industriel udvikling står tilbage for det øvrige land. Der foreslås oprettet et egnsudviklingsråd, som foruden at bistå det lokale initiativ med teknisk og økonomisk vejledning skal kunne gøre indstilling om finansiel støtte af statskassen, i reglen i form af statsgaranti for lån.

Folketinget vedtager forslag om en særlig indkomstskat (se 13/12 1957) og forslag om forlængelse for 1 år af lov om præmiering af opsparing, det første enstemmigt, det sidste med 134 stemmer mod 5 (k.), medens 7 (rf.) undlader at stemme.

Forslaget om pension og hjælp til enker modtages ved 1. behandling med velvilje af partiernes ordførere med undtagelse af Gudrun Bjørner (rf.).

22. – Ved 2. behandling af forslaget om lønninger og pensioner til statens tjenestemænd vedtages en meget lang række ændringsforslag, hvoraf dog ingen er af principiel eller væsentlig karakter. En række kommunistiske ændringsforslag, bl. a. om bibeholdelse af retten til afsked med fuld pension fra det 65. år, forkastes. I folke-

tingsudvalget har finansministeren givet tilsagn om at nedsætte et udvalg, der skal undersøge, i hvilket omfang tjenestemandspensioneringen ved fremtidige ansættelser kan afløses af pensionering efter de almindelige regler om folkepension. Et andet udvalg, hvori arbejdsmarkedets parter skal være repræsenteret, skal overveje mulighederne for at sikre, at et pristal uden skatter og afgifter bliver anvendt også ved pristalsregulering af lønnen på det private arbejdsmarked.

23. – Regeringen meddeler, at den i overensstemmelse med sit standpunkt på FN-konferencen i Genève om retsordenen på havet har optaget spørgsmålet om nye forhandlinger med Storbritannien om en udvidelse af det færøske fiskeriterritorium. Regeringen ser gerne, at der i en nær fremtid finder en forhandling sted mellem det færøske landsstyre og myndighederne i København.

Folketinget vedtager enstemmigt forslag om beskatning af renteforsikringer m. v., idet dog kommunisterne undlader at stemme. I den endelige afafttelse af forslaget forhøjes det skattefri beløb på indtil 600 kr. for kapital- og sygeforsikringspræmier m. v. til 1.000 kr. for forsørgere, og det bestemmes, at beløb inden for 1.000, respektive 600 kr., der ikke anvendes til præmiebetaling, kan gøres fradragsberettigede ved indsættelse på en kapitalbindingskonto for et tidsrum af 5 år. Samtidig med at denne ordning træder i kraft fra og med skatteåret 1960–61, ophører adgangen til præmieopsparing, og bestemmelsen om skattefrihed for renteindtægter på indtil 200 kr. bortfalder. Desuden vedtages forslaget om forhøjet tilskud til tekniske skoler, teknika og teknologiske institutter enstemmigt.

Ved 1. behandling af forslaget om egnsudvikling går v. og k.f. mod forslaget, og retsforbundets ordfører kritiserer, at det er fremsat så sent, at der ikke er tid til at give det en grundig behandling, inden folketinget tager ferie.

24. – Den faste voldgiftsret fastslår, at det er ulovligt, at arbejdere uden arbejdsgiverens vidende træffer aftale om ikke at overskride en vis arbejdspræstation.

27. – Ved 1. behandling af forslaget om vederlag og pension for ministre erklærer ordførerne for v. og k.f. sig villige til forhandling, men vil ikke være med til at gennemføre forslaget i den korte tid, der er tilbage, inden tinget tager ferie. Statsminister H. C. Hansen erklærer, at forslaget ikke skal jages igennem, men at regeringens bestræbelse vil gå ud på at nå til en ordning, som alle partier kan stemme for.

28. – Mellem Danmark og U. S. A. er der truffet aftale om, at administrationen af Marshall-midler til produktivitetsfremmende formål ikke længere skal ske i samråd med de amerikanske myndigheder, men helt overgå til danske myndigheder. Siden begyndelsen af 1953 er der stillet ca. 62 mill. kr. til rådighed til dette formål.

Folketinget foretager 2. behandling af en række lovforslag. I forslaget om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedr. børneforsorgens administration, se 19/3) erstattes bestemmelsen om en særdomstol til prøvelse af sager om børns fjernelse fra hjemmet af en bestemmelse om, at prøvelsen skal ske ved landsretten suppleret med sagkyndige. Det bestemmes også, at forældrene altid bevarer forældreretten, men at den udøves af børnesagsmyndighederne, når barnet ikke opholder sig i sit hjem. I forslaget om »Ungdommens uddannelsesfond« forhøjes rådighedsbeløbet fra 12 mill. kr. i det oprindelige forslag til 13 mill. kr. og det bestemmes, at midlerne skal fordeles ligeligt mellem stipendier og lån. Et kommunistisk ændringsforslag om at forhøje beløbet til 30 mill. kr. forkastes. Der er under udvalgsbehandlingen opnået enighed om ophævelse af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom. Ved behandlingen af forslag til ny beværterlov forkastes et af v. og k.f.

stillet ændringsforslag, hvorefter bestemmelsen om adgangen til at oprette kæderestauranter udgår. Et forslag fra k.f. om ophævelse af overbevillingsnævnet og et forslag fra v. om, at der i marketenderier ikke må sælges stærkere øl end pilsnerøl, forkastes ligeledes. Herefter får både kæderestauranter og marketenderier adgang til at udskænke stærkt øl, men ikke spiritus.

29. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag om tilskud til de offentlige veje, efter at tilskudsprocenterne såvel til kommunernes almindelige vejarbejder som til vejfondsarbejder er forhøjet og bragt i overensstemmelse med motorafgiftskommissionens forslag. Desuden færdigbehandles forslag om ændring i lov om totalisatorspil og forslag til arvelov for Grønland, der ligeledes vedtages enstemmigt. Endvidere vedtages forslag om ændring i lov om vurdering af landets faste ejendomme (forhøjelse af grundstigningsskylden) (se 11/12 57) med 87 stemmer mod 60 (v. og k.f.).

30. – Ved folketingets 3. behandling af skolereformforslagene vedtages nogle ændringsforslag, der imødekommer Danmarks Lærerforenings ønsker (se 11/5). Afstemningen om forslag om ændringer i lov om folkeskolen foregår efter begæring af de konservative ved navneopråb. For forslaget stemmer 113, mod 31 (k.f. plus 3 venstremænd), medens 8 medlemmer (5 v., 2 r.v. samt 1 rf.) undlader at stemme, og 27 er fraværende. Forslag til lov om gymnasieskoler vedtages derefter med 110 stemmer mod 31, medens 9 undlader at stemme. Efter de ændringer, der er vedtaget under behandlingen i folketinget, indføres et 8. og 9. skoleår for elever, hvis forældre ønsker det, og m. h. t. den »milde deling« i det 6. og 7. skoleår er det bestemt, at den skal finde sted i alle skoler med mere end 2 klasser pr. årgang, med mindre forældreflertallet ønsker klassen undervist »udelt«. I landsbyskolen betyder reformen, at der skal oprettes 290 nye lærerembeder ud over de 950 nye embeder, der er nødvendige for at opfylde 1937-lovens bestemmelser, og i byerne medfører skolereformen, at der skal oprettes ca. 50 nye embeder.

Folketinget færdigbehandler endvidere forslag til lov om lønninger og pensioner til statens tjenestemænd m. fl. forslag (se 18/4). Forslaget vedtages enstemmigt med 146 stemmer, idet dog 7 (4 rf., 2 v. og 1 k.f.) undlader at stemme. Retsforbundets tre ministre og folketingsmand Alfred Jørgensen stemmer for forslaget. Desuden vedtages forslagene om udvidelse og ombygning af rigshospitalet, om fordelingen af visse fra udlandet modtagne erstatninger, om politi- og arrestvæsenet på Færøerne og om veterinær- og landbohøjskolen – alle enstemmigt.

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen giver som indledning til den forestående politiske debat i forbindelse med tillægsbevillingsforslagets 3. behandling folketinget en redegørelse for den udenrigspolitiske situation. Han omtaler herunder FN-konferencen i Genéve om retsordenen på havet, hvor det principielle danske standpunkt var, at søterritoriets udstrækning burde fastlægges til 6 sømil, men at der i særlige tilfælde – således for Island, Færøerne og Grønland – burde være adgang til at fastsætte en særlig fiskerigrænse på indtil 12 mil.

Juni 1958

2. – Folketinget vedtager forslaget om etablering af »fugleflugtslinien« med 72 stemmer mod 45 (v. og k.f.), medens 8 (k. plus 2 v.) undlader at stemme. Oppositionens modstand er navnlig motiveret med, at der ikke foreligger en samlet plan for det offentliges investeringer heru. trafikinvesteringerne i de kommende år. End-

videre færdigbehandles forslag om ophævelse af lov om renten af udlån mod pant i fast ejendom, forslag om brunkullejer, forslag om ændringer i retsplejeloven (se 13/5) og forslag om ændring af lov om »Ungdommens uddannelsesfond«. Alle disse forslag vedtages enstemmigt, idet dog kommunisterne undlader at stemme ved afstemningen om det førstnævnte. Sluttelig vedtages forslaget om forbud mod visse fyrværkeriartikler med 88 stemmer mod 60, medens 4 undlader at stemme. Afstemningen foregår ikke efter partilinier, og skønt det er et regeringsforslag, stemmer ministrene Kampmann, Jørgen Jørgensen, Bertel Dahlgaard og Skytte mod forslaget.

Finansudvalget bevilger 30 mill. kr. til anlæg af ramper til raketaffyring.

Mæglingsforslaget for slagterierne er vedtaget af begge parter; men både hos arbejderne og arbejdsgiverne er antallet af nej-stemmer forholdsvis stort.

3. – Folketinget vedtager enstemmigt forslag om ændringer i lov om offentlig forsorg (vedr. børneforsorgens administration), efter at et kommunistisk ændringsforslag om forbud mod legemlig afstraffelse er forkastet. Flg. lovforslag vedtages ligeledes enstemmigt: ændringer i retsplejeloven (administrativt bestemt frihedsberøvelse), forhøjet tilskud til kulturhistoriske lokalmuseer, ændringer i færdselsloven (se 20/5), beværterlov, eksaminer for skibsmaskinister, nautiske eksaminer og skibes bemanding (k. undlader at stemme).

Derefter påbegyndes 3. behandling af tillægsbevillingsforslaget for 1957–58. De samlede indtægter og udgifter på drifts- og anlægsbudgettet udgør herefter henholdsvis 5393 og 4811 mill. kr. og overskuddet 582 mill. kr.

Nationalbanken indfører 3 måneders indlånsbeviser til afløsning af den hidtil gældende ordning, hvorefter banker og sparekasser har kunnet indsætte beløb i nationalbanken på 1½ måneds opsigelse. Indlånsbeviserne, der også udstedes til medlemmer af fondsbørsen, er frit omsættelige og kan belånes i nationalbanken.

Et mæglingsforslag for konsummælkmejerierne er vedtaget med stort flertal af begge parter.

4. – Folketinget vedtager forslag om en kornordning for høståret 1958–59 og forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer, det første med 129 stemmer mod 6 (k.), (1 r.v. undlader at stemme), det sidste enstemmigt, idet dog 10 medlemmer (k. plus 4 k.f.) undlader at stemme. Under behandlingen i folketinget af kornordningen er rugprisen blevet forhøjet med 1 kr. til 45 kr. pr. 100 kg, og det er vedtaget, at lagringstillægget skal løbe fra 16/9 i stedet for som oprindelig foreslået fra 1/10. I bemyndigelsesloven er indføjet en ændring, hvorefter tolvmandsforeningerne skal være repræsenteret i det rådgivende udvalg. Et kommunistisk forslag om, at også Arbejderbevægelsens Erhvervsråd skulle være repræsenteret, forkastes.

Forslag til lov om egnsudvikling vedtages med 85 stemmer mod 56 (v. og k.f.), og forslag om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere med 132 stemmer mod 6 (k.). Det sidste forslag er ændret således, at en kontohaver, der driver selvstændig erhvervsvirksomhed, ikke behøver at være fyldt 25 år for at få det indskudte beløb frigivet, ligesom en sådan skatteyder ikke pålægges pligt til enten at foretage indskud eller betale tillægsskat.

Flg. lovforslag vedtages enstemmigt: erhvervelse af arealer til Danmarks tekniske Højskole, ændring af lov om beskatning af frugtplantager, udførsel af kød (k.f. stemmer ikke), slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ, tilvirkning og forhandling af ost (k.f. stemmer ikke) samt ændring i lov om livsforsikringsvirksomhed.

Den storpolitiske debat i folketinget slutter med vedtagelsen af tillægsbevillingsforslaget mod kommunisternes stemmer. I debatten deltager gruppernes politiske ordførere Per Hækkerup (s.), Erik Eriksen (v.), Poul Møller (k.f.), A. C. Normann (r.v.), Helge Madsen (rf.) og Aksel Larsen (k.), desuden det tyske mindretals repræsentant

Hans Schmidt. Fra regeringens side er stats- og udenrigsminister H. C. Hansen eneste taler.

I folketingets mødeperiode 1/10 57–4/6 58 er der fremsat i alt 148 lovforslag, heraf 139 regeringsforslag. Af de fremsatte lovforslag er 127 endeligt vedtaget, medens 21 ikke er behandlet til ende eller er bortfaldet. Desuden er der fremsat 12 forslag til folketingsbeslutning, hvoraf 9 er vedtaget, og der er stillet 5 og besvaret 4 forespørgsler.

5. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at Danmark gennem uformelle kontakter i NATO har foreslået en regional konference om fiskerigrænserne.

I en grundlovstale i radioen gør folketingsmand Kr. Amby (k.f.) sig til talsmand for en samlingsregering efter schweizisk mønster.

6. – En folketingsdelegation på 9 medlemmer afrejser til Polen efter indbydelse fra den polske nationalforsamling.

Det færøske lagting vedtager med alle stemmer mod løsrivelsespartiets et forslag om en fiskerigrænse på 12 sømil for så vidt angår trawlfiskeri. Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at de nuværende fiskerigrænser er fastlagt i overensstemmelse med aftalen med Storbritannien af 22/4 1955. Det er derfor et rigsanliggende, som ikke kan afgøres af lagtinget alene. Regeringen har imidlertid fuld forståelse for, at Færøerne i allerhøjeste grad berøres af Islands beslutning om fra 1/9 at udvide fiskerigrænsen til 12 sømil.

Atomforsøgsstationen på Risø indvies. Der er hidtil fuldført anlæg for 90 mill. kr. af et budget på i alt 100 mill. kr.

11. – Kongeparret og tronfølgeren, ledsaget af stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, ankommer til Helsingfors på officielt besøg.

13. – Den endelige overenskomst om »fugleflugtslinien« underskrives i Bonn.

På Dansk Dampskibsrederiforenings generalforsamling oplyses, at foreningen har anmodet regeringen om sammen med andre søfartslande at opfordre den amerikanske regering til at ændre sin skibsfartspolitik.

15. – Rigsombudsmand Elkær-Hansen, lagmand Kr. Djurhuus og landsstyremand Ole Jakob Jensen ankommer til København for at drøfte spørgsmålet om den færøske fiskerigrænse med regeringen. Regeringen havde indbudt en delegation af lagtingets forskellige partier, men kun sambandspartiet og socialdemokratiet, der tilsammen udgør et mindretal i lagtinget, ønskede at modtage indbydelsen.

17. – Under en demonstration af danske og ungarske studenter mod henrettelsen af Imre Nagy m. fl. knuses en del ruder i den russiske ambassadebygning.

I et kommuniqué ved afslutningen af forhandlingerne mellem stats- og udenrigsminister H. C. Hansen og lagmand Kr. Djurhuus om fiskeriterritoriet ved Færøerne hedder det, at regeringen er indstillet på at søge de færøske ønsker opfyldt og for at opnå dette vil sætte sig i forbindelse med den britiske regering. Det siges til slut, at regeringen efter foretagne sonderinger ikke tør regne med, at tanken om en regional konference om en samlet løsning af fiskerigrænsespørgsmålene i det nordlige Atlanterhav vil kunne virkeliggøres.

Højesteret fastslår, at Århus Kommunehospitals opsigelse af fru Agnete Hansen, fordi hun nægtede at indtræde i H. K., var ulovlig, og tilkender hende 5.000 kr. i erstatning.

18. – En embedsmand fra udenrigsministeriet beklager over for den fungerende russiske ambassadør optøjerne ved den russiske ambassade.

Industrirådet opfordrer regeringen til snarest muligt at udarbejde forslag til en ny toldlov, der kan lette Danmarks tilslutning til større markedsområder.

19. – Udenrigsminister Gromyko protesterer over for den danske ambassadør i Moskva mod begivenhederne ved den russiske ambassade i København og hævder, at politiet tværtimod at forhindre opfordrede til uroligheder.

20. – Den danske ambassadør i Moskva protesterer over for den russiske regering mod optøjer ved den danske ambassade, hvorunder en del ruder knuses.

Danmarks ambassadør i London anmoder det britiske udenrigsministerium om en forhandling mellem den danske og den britiske regering snarest muligt med henblik på en udvidelse af det færøske fiskeriterritorium.

Det meddeles, at regeringen har instrueret den danske ambassade i Washington om at fremføre de danske synspunkter vedrørende de amerikanske fragtklausuler over for det amerikanske udenrigsministerium.

21. – Med Tjekoslovakiet er for tiden 1/6 1958–31/5 1959 aftalt en vareudveksling på ca. 69 mill. d. kr. hver vej, en stigning på knap 10 pct. i forhold til den foregående aftaleperiode.

22. – Forsvarsminister Poul Hansen udtaler, at det er uberettiget at beskylde forsvarsstyrelsen for at ville sabotere forhandlingerne om en ny forsvarsordning eller for at ville bestemme vor forsvarspolitik.

26. – Ved en ændring i den dansk-amerikanske samarbejdsaftale om fredelig udnyttelse af atomenergi af 25/7 1955 åbnes der adgang til overførsel af indtil 50 kg beriget uran til brug ved driften af forsøgsreaktorer.

27. – Det meddeles, at Danmark har tilbagebetalt yderligere 15½ mill. $ af trækket på Den internationale Valutafond (se 27/3).

31. – Finansminister Kampmann skriver i »Dagens Nyheder« om skattefradragsretten og udkaster tanken om at erstatte den enten med et »absolut loft« eller en bestemmelse om, at beskatningen af de store indtægter maksimalt må være et vist antal gange så stor som f. eks. beskatning af den gnstl. indkomst.

Juli 1958

2. – Regeringen har tilstillet de 6 fællesmarkedslande samt Storbritannien, Norge og Sverige et memorandum, der gør rede for Danmarks krav til en midlertidig aftale i tilfælde af, at endelig aftale om et frihandelsområde ikke foreligger 1/1 1959, når de 6 iværksætter den første toldnedsættelse i henhold til Rom-traktaten.

I Moskva indledes forhandlinger om en ny handelsoverenskomst med Sovjetunionen.

3. – Til de 6 fællesmarkedslandes landbrugskonference i Stresa har regeringen afleveret et memorandum, hvori det understreges, at det ikke kan ventes, at Danmark lukker op for industrivarer fra de 6, hvis de samtidig driver en landbrugspolitik, der medfører en relativ forringelse af Danmarks afsætningsmuligheder.

Generalsekretær Dag Hammerskjold afskediger tidl. ambassaderåd Poul Bang-Jensen fra hans stilling i FN's sekretariat.

5. – Den engelske regerings svar på den danske regerings memorandum af 18/6 vedr. fiskerigrænsen ved Færøerne offentliggøres. Den engelske regering vil ikke afslå at forhandle, men finder ikke tidspunktet inde, så længe striden med Island er uløst, og det færøske lagting fastholder sin beslutning om en grænse på 12 sømil.

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen, der opholder sig i Thorshavn på rejse til Færøerne, Island og Grønland, udtaler i den færøske radio, at man har svaret den engelske regering, at man tvivler på nytten af fortsat skriftlig udveksling af synspunkter og vil foretrække på et passende tidspunkt at indlede mundtlige forhandlinger, hvis formål må være at søge gennemført lagtingets ønske om en grænse på 12 sømil. Lagmand Kr. Djurhuus udtaler, at de sidste forhandlinger med regeringen har vist, at der ikke er nogen uoverensstemmelse mellem lagtingsresolutionen om fiskerigrænsen og regeringens holdning.

I London afsluttes et 3 dags møde i den engelsk-skandinaviske økonomiske komité (UNISCAN). Foruden planerne om et frihandelsområde drøftedes spørgsmålet om fælles optræden over for »flags of convenience«-landene.

10. – På Dansk Fiskeriforenings kongres vedtages enstemmigt en resolution, der henstiller til regering og folketing, at regeringen nedlægger den skarpeste protest mod udvidelsen af fiskerigrænsen ved Island til 12 sømil. Desuden opfordres regeringen til at ophøre med at arbejde for en udvidelse af den færøske fiskerigrænse, med mindre der skabes sikkerhed for, at en udvidelse ikke får nogen indflydelse på afsætningen af danske fisk og fiskeriprodukter.

14. – Boligministeriet meddeler, at renten af statslån til boligbyggeri, bevilget efter 15/7, nedsættes fra 6 til 5¼ pct., for lån til byggeri efter byggestøttelovens kap. V A fra 6,4 til 5,5 pct. for den del af lånet, der overstiger 15.000 kr. Samtidig nedsættes driftstilskuddet til socialt udlejningsbyggeri og parcelhusbyggeri for mindrebemidlede fra 11 til 7 kr. pr. m² årligt og til det private byggeri fra 8 til 5 kr.

Det rådgivende udvalg (»kontaktudvalget«), der er nedsat i henhold til lov om afsætning af danske landbrugsvarer, holder sit første møde under ledelse af landbrugsminister Skytte. Udvalget vil fremtidig blive ledet af formanden, kommitteret i landbrugsministeriet V. Brørson. Ved et konstituerende møde i landbrugets afsætningsråd (se 8/5) vælges formanden for de fynske landboforeninger, folketingsmand Niels Eriksen, til formand.

16. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen ankommer til København fra Grønland, hvor han har afbrudt sin rejse på grund af situationen i det mellemste Østen. Forinden er der afholdt ministermøde under ledelse af den fungerende statsminister Jørgen Jørgensen, og den fungerende udenrigsminister Krag har afgivet en redegørelse i det udenrigspolitiske nævn.

17. – Regeringen beslutter i et ministermøde, at der ud over en skærpet opmærksomhed inden for forsvarets varslings- og overvågningstjeneste skal foretages en begrænsning af det værnepligtige mandskabs lørdags-søndagsorlov i den kommende weekend.

20. – Poul Bang-Jensen tager i et memorandum til genmæle over for de anklager, der har ført til hans afskedigelse (se 3/7), og hævder, at generalsekretær Hammerskjold véd, at anklagerne ikke er sande.

21. – I sin instruks til Danmarks faste ambassadør ved det permanente NATO-råd i Paris udtaler regeringen, at man så vidt muligt ønsker krisen i det mellemste Østen behandlet inden for FN's rammer, men at man ikke har noget at indvende imod, at andre veje betrædes for at hidføre en afspænding. Der tænkes her navnlig på et møde på højeste plan som foreslået af ministerpræsident Khrushchev.

I en tale ved åbningen af Grønlands landsråds samling udtaler minister Kaj Lindberg, at det beløb på 20–30 mill. kr., der årligt afsættes til anlæg i Grønland, ikke er tilstrækkeligt, og bebuder, at regeringen over en kortere periode – formentlig 7 år – vil søge bevilget ca. 70 mill. kr. uden for det normale anlægsprogram til hurtig gennemførelse af vigtige erhvervsanlægsopgaver.

Repræsentanter for 7 landes – deriblandt Danmarks – fiskeriorganisationer erklærer i en resolution, vedtaget i Haag, at man fortsat vil fiske inden for den nye islandske 12 miles grænse, og at man vil anmode de respektive regeringer om beskyttelse.

Kornnævnet, hvis formand er fhv. minister, folketingsmand Carl Petersen, holder sit første møde.

Formanden for FN's Ungarnsudvalg, folketingsmand Alsing Andersen, bestrider, at udvalget, som hævdet af Bang-Jensen, – efter egen beslutning eller ved sabotage af Bang-Jensens kolleger og overordnede – har undertrykt afgørende oplysninger eller givet en falsk fremstilling af begivenhederne.

25. – Landbrugets kontaktudvalg slutter sig enstemmigt til afsætningsrådets forslag om en afgift på 6 kr. pr. svin, der slagtes på slagteri eller offentligt slagtehus.

31. – Ved åbningen af købestævnet i Fredericia udtaler handelsminister Philip, at kreditforeningernes politik er så overforsigtig, at man fristes til at sige, at de vanrøgter deres samfundsmæssige opgaver.

August 1958

1. – Formanden for kreditforeningernes stående udvalg, højesteretssagfører Th. Thorsteinsson, imødegår handelsminister Philips kritik (se 31/7).

2. – Danmark anerkender den nye regering i Irak.

4. – Regeringen beslutter at søge finansudvalgets tilslutning til, at staten refunderer de danske redere den ekstraafgift for gennemsejling af Suezkanalen, som FN vil opkræve til dækning af omkostningerne ved kanalens rydning efter spærringen i 1956.

5. – Detailpristallet for juni er beregnet til 440 mod 439 i april (1914 = 100). Samtidig er det lønregulerende pristal opgjort til 434, 2 points mere end i januar. Stigningen medfører ingen forhøjelse af dyrtidstillæg til arbejdere eller tjenestemænd.

Radiorådet vedtager et forslag om samordning af radio og fjernsyn under en generaldirektør. Ordningen træder i kraft 1/4 1959.

6. – Feltmarskal Montgomery, der til september træder tilbage som stedfortræder for den overstkommanderende over NATO's styrker, ankommer til København på afskedsbesøg.

8. – Danmark meddeler den brasilianske regering, at brasiliansk kaffes fortrinsstilling på det danske marked ikke vil kunne opretholdes, med mindre hindringerne for den traditionelle danske eksport til Brasilien af især klipfisk, mælkeprodukter og hør fjernes.

9. – Det meddeles, at der mellem Danmark og Sovjetunionen er indgået en midlertidig aftale om retningslinierne for samhandelen, indtil en ny handelsaftale kan træde i kraft (se 2/7).

Det republikanske parti på Færøerne har i en skrivelse til folkeflokken, socialdemokratiet og selvstyrepartiet foreslået, at de 4 partier skulle gå sammen om at danne et nyt landsstyre. Aktionen er rettet mod lagmanden, der beskyldes for ikke at fremme lagtingets vedtagelse af 6/6 om fiskerigrænsens flytning 1/9. De tre partier afviser forslaget.

Fhv. statsminister Erik Eriksen udtaler på et møde i Aulum, at han ikke vil vige tilbage for noget større militærudgifter, hvis tjenestetiden kan nedsættes. For at undgå, at beredskabsstyrken bliver for lille, hvis tjenestetiden nedsættes, udkaster han den tanke, at der åbnes adgang til frivillig tjeneste mod en godtgørelse på f. eks. 7–800 kr. om måneden ud over den nor-

male lønning. Han udtaler endvidere, at regeringen og dens partier naturligvis må være enige om en forsvarsordning.

11. – Handelsministeren har nedsat et udvalg til at undersøge de tekniske og finansielle muligheder for en forøgelse af lagerbeholdningerne af olieprodukter.

13. – Landbrugets kontaktudvalg (se 14/7) indstiller til landbrugsministeren, at der sker en centralisering af eksporten af avlsdyr til lande med centraliseret indkøb. Samtidig meddeles, at der er nedsat et samarbejdsudvalg af repræsentanter for avlsdyreksportudvalget og Dansk Eksportør- og Kødgrossist-Forening.

15. – Nationalbanken nedsætter sin diskonto fra 5 til 4½ pct.

»Social-Demokraten« offentliggør hovedpunkterne i et memorandum, som folketingsmand Aksel Larsen har udarbejdet til det kommunistiske partis centralkomitémøde den 23.–24. august.

17. – Finansminister Kampmann afviser tanken om at undlade at opkræve de sidste rater af stabiliseringslånet, men er villig til at overveje en fremrykning af tilbagebetalingen af den bundne opsparing, bl. a. fordi en sådan foranstaltning vil komme en større kreds til gode. De radikales politiske ordfører i folketinget, A. C. Normann, udkaster den tanke at gøre stabiliseringslånsobligationerne frit omsættelige straks når de sidste ydelser er indbetalt.

Undervisningsminister Jørgen Jørgensen udtaler, at det med den forståelse for nødvendigheden af en tjenestetidsnedsættelse, som fhv. statsminister Erik Eriksen har givet udtryk for, skulle være muligt at samle bred tilslutning til en nyordning af forsvaret.

Kirkeminister Bodil Koch kritiserer »Social-Demokraten«s betragtninger i anledning af Aksel Larsens memorandum (se 15/8). Bladet afviser kritikken som »uberettiget og fornærmelig« og advarer mod »blåøjet godtroenhed«.

19. – Handelsministeren udpeger direktør K. Skat-Rørdam til formand for egnsudviklingsrådet og fabrikant Aage Damgaard, Herning, og kontorchef Jørgen Paldam, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, til medlemmer af rådet, der desuden skal bestå af repræsentanter for forskellige organisationer. Direktør Otto Müller, direktoratet for vareforsyning, udnævnes til afdelingschef i handelsministeriet og får som sådan egnsudviklingslovens administration under sig.

20. – Banker og sparekasser nedsætter rentesatserne for indlån på opsigelse med ½ pct.

22. – På foranledning af atomenergikommissionen aflyser regeringen den amerikanske atomundervandsbåd »Skate«s besøg i København. Det amerikanske udenrigsministerium udsender en erklæring, hvori det hedder, at U. S. A. aldrig ville tillade et skib, der betragtedes som farligt, at sejle ind i et venligt sindet lands havn. Fra Oslo meddeles, at »Skate«s besøg i Norge vil finde sted efter programmet.

23. – I en skrivelse fra statsminister H. C. Hansen til Færøernes lagmand hedder det, at forhandlingerne mellem forskellige interesserede regeringer om den islandske fiskerigrænse ikke kan ventes afsluttet inden 1/9, og at en udvidelse af det færøske fiskeriterritorium i så fald ikke vil kunne gennemføres fra denne dato. Så snart der foreligger en afklaring af det islandske problem, vil regeringen imidlertid omgående træde i forbindelse med den britiske regering og evtl. andre regeringer for snarest muligt at opnå en for det færøske fiskeri tilfredsstillende ordning.

24. – Med udgangspunkt i H. C. Hansens rejse til Jugoslavien på et tidspunkt, hvor krisen omkring fiskerigrænsen ved Island og Færøerne nærmer sig en farlig kulmination, kritiserer fhv. minister Ole Bjørn Kraft, at H. C. Hansen samtidig er stats- og udenrigsminister. Han erklærer, at forsvarsforhandlingerne er trukket urimeligt

i langdrag og udtaler, at en svækkelse af forsvaret, der overlader dets opgaver til vore allierede, i praksis tyske styrker i danske farvande og på dansk territorium, ikke vil få konservativ tilslutning.

Centralkomiteen for Danmarks kommunistiske parti vedtager en resolution, der vender sig mod »revisionismen«, med 27 stemmer mod 7, medens 1 undlader at stemme. Det besluttes at indkalde en ekstraordinær kongres i løbet af 2 måneder.

25. – Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen ankommer til Beograd på officielt besøg i Jugoslavien (se 7/3).

Som svar på en henvendelse til Den internationale Bank om et lån til finansiering af udbygning af el-værker og anskaffelse af diesellokomotiver til DSB har banken meddelt, at den ønsker, at en del af lånet udbydes til offentlig tegning i New York. Finansministeriet har derefter truffet aftale med et amerikansk bankkonsortium om fremlæggelse af et lån til efteråret under forudsætning af folketingets godkendelse af låneoptagelsen.

Grønlands landsråd kræver enstemmigt en 12 sømiles fiskerigrænse, dersom en sådan gennemføres for Island og Færøerne.

Ministeriet for off. arbejder erklærer, at A/S Cheminovas koncession på udvinding af kogsalt til fremstilling af klor og brint ikke nødvendigvis tvinger selskabet til at bortkaste store mængder kogsalt; når Cheminovas koncession ikke giver ret til salg af raffineret kogsalt, er grunden den, at en evtl. udvinding af kalisalte for at være rentabel muligvis må kombineres med udvinding af kogsalt. Spørgsmålet undersøges af et udvalg nedsat af Akademiet for de tekniske Videnskaber, og en indstilling fra udvalget kan ventes i løbet af et års tid.

28. – Handelsministeriet nedsætter et udvalg til at undersøge spørgsmålet om en revision af reglerne for ydelse af eksportkredit.

Landbrugets afsætningsråd godkender forretningsudvalgets indstilling om at ansætte direktør Viggo H. Villadsen, forsikringsselskabet Hafnia, som direktør for rådet.

29. – Panamas konsul i Danmark meddeler, at skibet »Cheeta«, hvorfra Radio Mercurs udsendelser foregår, er blevet slettet af Panamas skibsregister og herefter ikke må føre Panamas flag.

30. – Regeringen beslutter at anmode om øjeblikkelig indkaldelse af NATO-rådet til drøftelse af det islandske fiskerigrænsespørgsmål på ministerniveau i fortsættelse af de nu afbrudte ekspertdrøftelser.

31. – Regeringen henstiller i forståelse med det færøske landsstyre til danske og færøske fiskere, at de indtil videre undlader at drive fiskeri ved Islands kyst inden for 12 sømile grænsen.

September 1958

1. – A/S Cheminova har ansøgt ministeriet for off. arbejder om ændring af koncessionen på udvinding af salt af undergrunden, bl. a. således at det indvundne salt også kan sælges. (se 25/8).

2. – Efter forhandlinger mellem Grønlandsministeriet og Ungava Iron Ores Company godkender regeringen en plan om en transithavn ved Godthåb for jernmalm fra Ungava-distriktet i Canada.

3. – Et embedsmandsudvalg (oprindelig et udvalg under forsæde af nuværende handelsminister Philip, se 2/11 56) har afgivet betænkning om mulighederne for at indføre direkte forbrugsskat og en almindelig omsætningsafgift.

4. – Dansk Dampskibsrederiforening har modtaget 35,4 mill. kr. som sidste del af erstatningen for de danske skibe, som blev beslaglagt i U. S. A. under krigen. Hermed

har danske redere i alt modtaget erstatninger fra U. S. A. på ca. 40 mill. $ og incl. erstatninger fra andre lande ca. 600 mill. kr. Et erstatningskrav på godt 30 mill. kr. mod Japan er endnu ikke afgjort.

5. – Regeringen får det udenrigspolitiske nævns enstemmige tilslutning til et forslag om, at regeringen snarest optager forhandlinger med England om en ændring af aftalen af 1955 om fiskerigrænsen ved Færøerne.

7. – De konservatives politiske ordfører, Poul Møller, bebuder, at hans gruppe i det kommende folketingsår vil fremsætte forslag til en skattereform, der bl. a. afskaffer progressionen for små og mellemstore indtægter.

8. – Den britiske regering meddeler, at den er rede til at forhandle om den færøske fiskerigrænse.

De danske Grundejeres Landsorganisation har tilstillet boligministeriet udkast til lov og vedtægter for en lånefond for 3. prioritetslån.

9. – Af kommuniquéet fra det nordiske udenrigsministermøde i København fremgår, at man har drøftet problemet om verdensrummets udforskning og fredelige anvendelse, beretningen fra FN's videnskabelige udvalg til koordinering af oplysninger om atomstrålernes virkninger og fiskerigrænsespørgsmålet, hvor man var enig om at støtte bestræbelser for inden for FN's rammer at søge tilvejebragt en generel løsning. Endvidere har man drøftet den stadige stigning i den tonnage, der er indregistreret under bekvemmelighedsflag, og udtaler håbet om, at der ved internationale forhandlinger kan tilvejebringes en begrænsning af denne praksis.

11. – Kong Olav af Norge ankommer ledsaget af sin datter prinsesse Astrid, til København på officielt besøg.

Bankerne i København og omegn meddeler, at de fra 15/9 yder »personlige« lån ɔ: lån uden sikkerhed, gagetransport eller kaution.

12. – De dansk-engelske forhandlinger i London om fiskerigrænsen ved Færøerne, der fra dansk side ledes af finansminister Kampmann, afbrydes, men vil blive genoptaget, når de danske og færøske myndigheder har taget stilling til et engelsk forslag om en foreløbig ordning.

Finansministeriet meddeler, at den løbende emission af statens serielån er standset indtil videre, og at et bankkonsortium har overtaget et 4 % 30-årigt statslån på 100 mill. kr. Lånet udbydes til offentlig tegning til kurs 87½. Konsortiet overtager samtidig 50 mill. kr. obligationer af statens 4½ % serielån 1963, hvoraf salget har været indstillet siden 8/1 og nu herefter standses.

Et medlemsmøde i Danske Provinsbankers Forening godkender enstemmigt et forslag om oprettelse af »Danske Provinsbankers Boligfinansieringsinstitut«.

13. – I anledning af en meddelelse i den færøske radio om, at regeringen i tilfælde af engelsk uvillighed til indrømmelser ensidigt vil udvide det færøske fiskeriterritorium, udtaler lagmand Kr. Djurhuus, at han ikke kender noget til en sådan plan, men håber, at regeringen vil drage denne konsekvens af et negativt udfald af forhandlingerne med England.

15. – Direktoratet for vareforsyning har i samarbejde med erhvervsorganisationer og virksomheder foretaget en undersøgelse af virkningerne for industrien af bortfald af importrestriktioner og told i forbindelse med Danmarks indtræden i et europæisk frihandelsområde. Undersøgelsen er bl. a. kommet til det resultat, at ca. 40 % af den danske industriproduktion i så fald vil blive udsat for alvorlig fare for tilbagegang.

17. – Regeringen underretter det færøske landsstyre om finansminister Kampmanns forhandlinger i London om fiskerigrænsespørgsmålet.

20. – Lagtinget nedsætter et 7 mands udvalg til at forhandle om fiskerigrænsespørgsmålet med landsstyret og finansminister Kampmann, der er på vej til Færøerne. Et krav fra det republikanske parti (tjodveldisflokkurin under Erlandur Patursson) om, at udvalget udelukkende bemyndiges til at forhandle med landsstyret om 12 sømile grænsens praktiske gennemførelse, afvises af flertalspartierne.

21. – Det nordiske samarbejdsudvalgs tillægsbetænkning vedrørende de sidste 20 pct. af den nordiske samhandel (se Ø. og P., 31. årg., p. 202–203) offentliggøres. Det drejer sig om landbrugsvarer, fisk og fiskeprodukter, tekstilvarer og mere bearbejdede metalvarer, navnlig biler.

Stats- og udenrigsminister H. C. Hansen udtaler, at det er regeringens bestemte standpunkt, at stabiliseringslånet må opkræves for det fulde tidsrum af 2 år, og at der i øjeblikket ingen grund er til at ændre bestemmelsen om, at obligationer for stabiliseringslånet først skal udstedes i 1962.

22. – Finansminister Kampmann forhandler i Thorshavn med landsstyret om det engelske forslag vedrørende fiskerigrænsen ved Færøerne.

Af folketingets ombudsmands beretning fremgår, at han i 1957 har modtaget 1029 sager mod 869 i 1956. Af de modtagne sager er 384 blevet behandlet, i flertallet af tilfælde uden at der er fundet grundlag for kritik, medens 645 blev henlagt, bl. a. fordi de faldt uden for ombudsmandens virksomhedsområde.

23. – Nordisk Råds økonomiske udvalg afslutter et 2 dages møde i Saltsjøbaden ved Stockholm. I mødet deltager desuden Nordisk Råds præsidium og de nordiske samarbejdsministre, fra Danmark økonomiminister Bertel Dahlgaard. På mødet forelægges samarbejdsudvalgets tillægsrapport (se 21/9), og det økonomiske udvalg konstaterer med tilfredshed, at samarbejdsudvalget fortsætter behandlingen af spørgsmålet om landbrugsvarernes stilling i et nordisk fællesmarked og af forbindelsen mellem europæisk og nordisk samarbejde. Udvalget anbefaler desuden, at valuta- og betalingsbalancespørgsmålet i forbindelse med et nordisk fællesmarked bliver gjort til genstand for yderligere undersøgelse. Der er enighed om, at tidspunktet for politisk stillingtagen til spørgsmålet om nordisk fællesmarked ikke kan bestemmes, før der er opnået større klarhed over, hvad forhandlingerne om et europæisk frihandelsområde i slutningen af oktober kan bringe; men der vil finde en almindelig debat sted om de herhen hørende problemer på Nordisk Råds samling i Oslo i november, og man har drøftet mulighederne for en ekstraordinær samling til endelig behandling af spørgsmålet om nordisk fællesmarked, så snart der er skabt klarhed m. h. t. det europæiske frihandelsområde.

Arbejdsmarkedskommissionen omdannes til et permanent arbejdsmarkedsråd.

24. – Ved afslutningen af finansminister Kampmanns forhandlinger med det færøske landsstyre og lagtingets 7 mands udvalg udsendes et kommuniqué, hvori det hedder, at intet af de færøske partier kan acceptere det britiske forslag om en midlertidig løsning af fiskerigrænsespørgsmålet i den foreliggende form, men må fastholde kravet om gennemførelse af 12 sømile grænsen. Et flertal i udvalget vil dog ikke modsætte sig, at der indledes forhandlinger mellem den britiske og den danske regering med henblik på en afløsning af aftalen af 1955, og landsstyret vil overveje at udpege repræsentanter, der kan bistå den danske delegation under forhandlingerne. Finansministeren udtaler i den færøske radio, at regeringen meget gerne ser en 12 sømile grænse og håber, at dette bliver resultatet af forhandlingerne i FN. Heller ikke regeringen finder det engelske forslag om en midlertidig ordning tilfredsstillende. Det republikanske parti protesterer mod den tilsidesættelse, der er sket af lagtingets beslutning om gennemførelse

af en 12-milegrænse fra 1/9, og kræver den gennemført straks.

Det meddeles, at USA vil foreslå, at den danske flåde udbygges med 30 nye skibe til en værdi af ca. 300 mill. kr. Skibene skal bygges på danske værfter, og halvdelen af udgiften vil blive afholdt under det amerikanske våbenhjælpsprogram.

Handelsministeriet meddeler, at der efter forhandlinger med landbruget og olie- og margarinefabrikkerne er tilvejebragt en ordning, hvorefter danske rapsfrø af høsten 1958 aftages af oliefabrikkerne til en pris af 104 øre pr. kg for vinterraps og 94 øre for vårraps. Rapsolien vil indgå i margarineproduktionen, og iblandingen af rapsolien i margarinen vil blive taget i betragtning ved fremtidige forhandlinger om margarineprisen (se 10/4).

25. – Minister for udenrigsøkonomi Krag gør i FN's plenarforsamling rede for den danske regerings standpunkt m. h. t. fiskerigrænsespørgsmålet, hvorefter den maksimale bredde af søterritoriet ikke bør fastsættes til mere end 6 sømil. I særlige tilfælde, hvor lande og områder har en isoleret geografisk beliggenhed, og deres befolkningers eksistens i usædvanlig høj grad er baseret på fiskeri, bør der dog gives adgang til at hævde et særligt fiskeriterritorium på indtil 12 sømil fra basislinierne.

26. – Det færøske landsstyre udpeger to repræsentanter til at deltage i de forestående dansk-engelske forhandlinger om fiskerigrænsespørgsmålet.

28. – Ved landdagsvalget i Slesvig-Holsten opnår det dansk-frisiske mindretal (Sydslesvigsk Vælgerforening) ca. 34.150 stemmer (1954: ca. 42.000) og får 2 (0) kandidater valgt. Ved valget til forbundsdagen i 1957 fik Sydslesvigsk Vælgerforening ca. 32.000 stemmer.